

H U N G A R I A N M O N I T O R I N G

1990. június 13.

SZERDA

Ö S S Z E F O G L A L Ó

Für honvédelmi miniszter vezetésével küldöttség utazott Berlinbe a VSz honvédelmi miniszteri bizottság soros ülésére 883

Magyar küldöttség utazott Moszkvába, hogy aláírja a szovjet olajszállításokról szóló 2. félévi megállapodást 891

Budapesten tárgyal az IMF alelnöke 874 885

Várhatóan ma írják alá az együttműködési megállapodást Magyarország és az EFTa között: 865 - Kommentár: 866 (886)

Gummer brit mezőgazdasági miniszter magyarországi látogatása alkalmából rámutatott, hogy a magyar mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek jók, de nem mindig kielégítő a csomagolásuk és a márkás árúk nem mindig tartják a színvonalat, ez nehezíti a piaci értékesítést 88

A belga királyi pár magyarországi látogatási programja. Az uralkodó fogadta Antall Józsefet, M.Eyskens Jeszenszky Gézával tárgyalt. Egyelőre nem törlik el a vízumkényszert. - A belga király és felesége Esztergomban meglátogatta Paskai bíborost 847 860 872 874 885 897 89

Magyarország felvette a diplomáciai kapcsolatot a Máltai Lovagrenddel 872 886

Ülést tartott tizenkét országgyűlési képviselőcsoport:

- A honvédelmi bizottságban elhangzott, hogy a csapatkivonások után 50 milliárd forint lesz a szovjet fél követelése. Eddig 261 vasúti szerelvény hagyta el az országot 867 872 892
- A költségvetési bizottság meghallgatta Király Péter államtitkár-jelöltet 867 893
- Együttes ülést tartott az alkotmányügyi és az ügyrendi bizottság 893, 87
- Ülésezett a TV-, rádió- és sajtóügyi albizottság 868 894 876
- Az egészségügyi bizottság ülésén a társadalombiztosítási alap felügyeletéről volt szó 869
- A mentelmi bizottság zárt ajtók mögött Szabó Lukács mentelmi jogának felfüggesztéséről tárgyalt 869
- Az oktatási albizottságban a pedagógus-munkanélküliség és az orosz-tanárok helyzete volt a téma 870
- A környezetvédelmi bizottság új elnököt és titkárt választott 877 895 898

Mándi Endrét kinevezték a földművelésügyi minisztérium közigazgatási államtitkárának 891

A MSzP elnökségi ülése után Polgár szóvivő tájékoztatót 895

A magyar és az osztrák határőrök a jövőben közösen ellenőrzik a "zöld határt". Horváth belügyminiszter bécsi megállapodása 891

Harckészültségi gyakorlat Zala megyében, mozgósítással egybekötve 891

A MSzOSz konferenciát szervezett a munkanélküliségről és a gazdasági válság kezelési lehetőségeiről 870

Székesfehérvárott kényszerszabadságra küldték az Ikarus dolgozóinak nagy részét 883

Az Ügyvédi Tanács elnöke alapvető szervezeti változásokat vár, az ügyvédek jogosítványainak kibővítését 830

(folytatás a következő oldalon)

"Törvénykönyv": Kié a föld? 878

Tarján miniszteri főtanácsos: tervezik az üzemanyag forgalom liberalizálását 834

Népszabadság: dermesztők a benzínár emelésről keringő hírek 835

Nemzetközi vállalkozói fórum kezdődött Keszthelyen 866

"Ráadás": - Van-e, lesz-e rendszerváltás Csehszlovákiában és Bulgáriában? 848

Az alkotmánybíróság fél évi mérlege 855

Egyre nagyobb számban fiatalok követik el a bűncselekményeket a nyári időszakban 835

Magyar Hírlap: a terhességmegszakítás szigorúan magánügy 830

Pesti Hírlap: hazánkban másfél millió a létminimum alatt élők száma 830

A Kermi megtiltotta bizonyos magnókazetták árúsítását 884

Vámosszabadiból öt nap után hazautazhatott a vámszabálysértés miatt feltartóztatott 104 lengyel tranzitutas 884

Sütő András az amerikai törvényhozásban bírálta a román vezetést, de a nyugati kormányokat is 839 861

A hegemoniára való törekvés borzasztó dolog Jancsó Miklós szerint, aki félig román, mint mondja 837

Külpolitika: Gorbacsov óriási lépést tett a litvánok felé (887) - Bush elnök üdvözölte Gorbacsov és a balti vezetők párbeszédét (833) - Az átdolgozott Rizskov-terv a szovjet parlament napirendjén (860) - Titoktartás övezi a kormányalakítási tárgyalásokat Prágában (862 889) -

A magyar állásponttal ellentétben, a CS kormány szerint létfontosságú a VSz fennmaradása (889) - A lengyel kormány szerint a VSz átmeneti szakaszt jelent az európai biztonsági rendszer megteremtésében (890)

A lengyel kormány meghátrált a sztrájkoló vasutasok előtt (864)

Fenntartások az NDK-ban az állampárt utódjának végelszámolásával szemben (875) - Újabb nyugatnémet terroristát tartóztattak le az NDK-ban (86)

Bukarestben rohamrendőrök támadtak a tüntetőkre. A diákok visszafoglalták az Egyetem teret (833 844 861 883 899) - A kiöregedett szovjet atomtengeralattjárók szétszereléséről (875) - A SZU úszig 60 rakéta-indítóállomást von ki Közép-Európából (883)

Külpolitikai Figyelő: vélemények a közelmúltban lezajlott kelet-európai választásokról 841

Késő Esti Krónika:

Tudósítás a bukaresti eseményekről 900

Moszkvai tudósítás aktuális politikai eseményekről 901

A belga királyi pár látogatási programja, külügyminiszteri tárgyalások 90

Az IMF alelnökének budapesti sajtókonferenciája 901

Magyarország együttműködési nyilatkozatot írt alá az EFTÁval 901

- Balogh László minisztériumi osztályvezető (902) és Rácz Margit akadémiai kutató (902) az EFTÁról

Interjú Szávay János irodalomprofesszorral, kijelölt párizsi magyar nagykövettel a magyar-francia kapcsolatokról 903

Kormányalakítási tárgyalások Csehszlovákiában Havel közreműködésével 904

Parlamenti bizottságok üléseztek Budapesten 905

A sajtó-privatizációs bizottság előtt a Hírlapkiadó Vállalat vezérigazgatója és a MSZP illetékese adott számot 905

Király Zoltán képviselő nem fog indulni az elnökválasztáson 906

---1990, június 13. Szerda.---

KOSSUTH - adó.

REGGELI KRÓNIKA.

Az időjárásról:

Ma túlnyomóan borult, esős idő várható, csak rövid időszakokra szakadozik fel a felhőzet. Délutánra egy-egy zivatar is kialakul és a zivatarok környezetében megerősödik a szél. A hőmérséklet kora délután 20 fok körül alakul.

-

HIREK.

6 h. 30.

Bukarest: A román külügyminisztériumban közölték a magyar főkonzullal, hogy hamarosan kiüritik a kolozsvári magyar konzulátus régi épületét. Ez arra utal, hogy hamarosan ismét működhet a hivatal. Előzőleg az erdélyi románok nemzeti egységpártja tiltakozott a konzulátus megnyitása miatt, irrendentizmussal, Erdély visszakövetelésével vádolva az új magyar vezetést.

LAPSZEMLE.

Szellő Istán összeállítása.

A társadalom akkor kezd végletesen vakvágányra futni- írja a NÉPSZABADSÁG, - ha vezetői meg vannak győződve arról, annyira jót akarnak, hogy elképzelésüket minél gyorsabban, minél direkter kell megvalósítani. Éppen a nagyközöség érdekében.

A NÉPSZAVA véleménye szerint indig könnyebb a langy- meleg pocsolyában dagonyázni, hangoztatni a rég megszerzett előjgokat, amelyekre többnyire korábban is a régi, jól bevált módszerekkel lehetett szert tenni mint egyszerűen csak dolgozni.

És mégsem mozog a pártéelt Magyarországon, miközben minden mozog és minden forr - ez már a MAGYAR NEMZET vezércikkében olvasható. Az idő azonban alighanem annak dolgozik, hogy a társadalom tagolódásával egyezően a politikai pártok is körvonalazottabbak, bázis és eszme terén összeállóbbak legyenek.

(RK.)

A MAGYAR HÍRLAP ujságíróját ingerültté tette a ki tudja hányadszor felmelegített abortusz vita. Szerinte súlyos morális felelősséget vesz magára, aki a terhessége megszakítása mellett dönt. De ez szigorúan magánügy. Az ember csak magával és a pár jával köteles elszámolni róla, nem a társadalommal és nem az állammal.

A PESTI HÍRLAP egyik interjújából az olvasó megtudhatja, sőt egész pontos kimutatást olvashat arról, hogy hazánkban bizony 1.5 millió a létminimum alatt élők száma.

6 h. 45.

Minden országban minősíti az állampolgári jogokat is, hogy milyen jogositványokat kapnak munkájuk ellátásához az ügyvédek, ezért egyáltalán nem csupán egy szűk jogászi csoport belügye, hogy milyen jövő vár rájuk. Rangos Katalin az országos Ügyvédi Tanács elnökével, dr. HORVÁTH JENŐVEL beszélgetett:

- Igaz-e, hogy alapvető szervezeti változások előtt áll az ügyvédi társadalom?

- Remélem, hogy igaz, mert meg kell teremteni azokat a feltételeket amelyek között ezt ahivatást félelem mentesen, megfelelő stabilitással gyakorolni lehet.

- Az embert zat gondolná, hogy az elmúlt 40 évből, legalább is az utóbbi 20-ban az ügyvédség a saját tevékenységét viszonylag háborítatlanul üzte, igen hasonlatos módkln az eredeti, tehát a háború előtti stílushoz.

- Kétségtelen. Ebben egy kis történelmi szerencsénk is volt. Ennek a szerencsénk ahátterét én mindig úgy szoktam magyarázni, hogy nem tudtak velünk a 48 utáni fordulat évének nevezett időszakban mit kezdeni. Azt nem merték megtenni, gondolom külföldi felháborodás elkerülése érdekében, hogy államosítsák az ügyvédséget. Inkább ahhoz a megoldáshoz folyamodtak, hogy nem törődnek velünk, perifériára szorítanak bennünket és talán ez a hivatás szép lassan ki is hal. Ez volt a szerencsénk, mert ez nem következett be. Két dologban szeretnénk mi most javítani. Meg kell szüntetni a monopolisztikus, egy for-

(RK.)

mában gyakorolható ügyvédek formáját. A másik, ezzel egyidejűleg egy demokratikus államban elképzelhetetlen, talán mondhatom azt is, hogy numerus claususnak titulálhatom, zárt létszám melletti ügyvédeskedést. A kapukat ki kell nyitni. természetesen meg kell kívánni, azokra a feltételekre gondolok, a diplomára, szakvizsgára, aki a törvényben biztosított feltételeknek megfelel, az alanyi jogon kérheti a kamarába való bejegyzését, ezzel egyidejűleg azonban egy nagyon szigorú etikai mércével kell ügyelni arra, hogy aki az így számára most már minden korlátozás mentesen biztosított hivatás gyakorlása során nem tartja be a játékszabályokat, azok ugyanolyan gyorsan, alanyi jogon eltávolíthatók legyenek a korból. Ez nem a kar érdeke elsődlegesen, ez elsődlegesen az állampolgárok érdeke. Hogy ha most már több ügyvédhez fordulhatnak azért biztosítva lássák azt, hogy aki

- Hallatlan rokonszenves amit ön mond és nagy perspektívát nyit azoknak a joghallgatóknak, akik nyilván már elsőben tudták, hogy kik lehetnek közülük majd ügyvédek, kinek van valamilyen kapcsolatuk különböző ügyvédi munkaközösségekkel. Ne nézzen rám ilyen szigorúan, én régen jártam egyetemre, de akkor ez volt a gyakorlat, lehet, hogy azóta ez sokat változott, de az a gyanúm, hogy olyan nagyon sokat mégse változott. De nem tudom, hogy amit ön elmondott mennyire népszerű az ügyvéd társai körében. Hiszen akkor óriási lesz a konkurrencia harc.

- Meg kell mondjam, hogy nagyon sok értekezleten, különböző kamarai összejöveteleken volt módom a pesti és vidéki kolelgákkal szót váltani.

- Mindenki azt mondja, hogy csak jöjjenekm, mindenki jöjjön aki akar?

- Mindenki van egy kis félelem érzet, de azért akkor amikor az alapvető kérdésben állást kellett foglalni, hogy vajon a mai körülmények között helyezkedhet-e egy kar és a kar tagjai helyezkedhetnek-e egy olyan álláspontra, hogy kérem mi minden vonalon kívánjuk, óhajtjuk egy demokratikus állam berendezkedés kialakítását, óhajtjuk a jogállamiság kialakulását, csak egy helyen tartsuk a régi normákhoz magunkat és azt szeretnénk, hogy nálunk továbbra is maradjon a zárt létszám és a numerus clausus, ezt nem lehet. Ezt már a biblia is tiltotta. Hideget és meleget egy szájból fújni nem lehet. Az élet fogja kiválasztani, hogy ezen a pályán meg kell küzdeni az

(RK.)

ügyfelekért. Ki marad talpon. Talán az első időszakban mindenki az egyéni ügyvéskedés formájtá fogja választani, azonban meggyőződésem és ezt nyugati tapasztalatokból látom, hogy a jövő azért a tim-munkáé. Néhány azonos ivású, azonos szakmai érdeklődésű embernek a közös, de önkéntes társuláson alapuló iroda létesítése lesz.

- Milyen távolságba vannak önök ettől? Már mint hogy a pálya teljesen nyitott legyen, akárki jöhessen ügyvédnek?

- Én remélem, hogy január 1-vel hatályba léptethető.

-

KOSSUTH - adó.

REGGELI KRÓNIKA.

7 h.

Pintér Dezső köszönti önöket.

Budapest: Hétfőre összehívták az országgyűlés rendkívüli ülásszakát. A házbizottság még ezen ahéten emgvitatja azokat a sürgető kérdéseket, amelyeket a rendkívüli ülásszak napirendjére akanrka tűzni. A parlament tegnap elfogadta a közkegyelem gyakorlásáról szóló törvényjavalsatot, jó lehet többen élesen bírálták a törvény tervezetét. A képviselők döntöttek több interpelláció ügyében is.

Ma folytatja magyarországi látogatását a belga király és felesége. I. Balvin és Fabiola királynő tegnap találkozott GÖNCZ ÁRPÁD ideiglenes államfővel és SZABAAD GYÖRGGYEL az országgyűlés megbízott elnökével. A belga uralkodó ellátogatott az országgyűlés ülésére is.

Külföldi jelentéseink:

Moszkva: Litvánia változatlanul azt akarja, hogy a prbeszéd megkezdése érdekéebn a szovjet vezetés enyhítsen a politikai és a gazdasági blokádon.

Gorbacsovval folytatott tárgyalása után Landsbergis, a litván parlament elnöke ugyanakkor jelezte, hogy készek rugalamsabb álláspontot kialakítani. Ugy vélekedett, hogy a szovjet vezetés felfogása is válto

(RK.)

zik, így lehetőség lesz majd a szuverénállamok szövetségének párbeszédére. A lett parlament elnöke a találkozó után így vélekedett, hogy a lettek akár azonnal megkezdhetik a tárgyalásokat Gorbacsovval a függetlenséghez vezető átmeneti szakaszról.

Az Egy.Államok üdvözölte a szovjet központi vezetés és a balti köztársaságok közötti párbeszéd megkezdődését. Bolgár Györgyöt hallják New Yorkból:

- Bátorító fejlemény, további lépés, fontos dialógus. Így nyilatkozott Bush elnök Gorbacsov és a balti vezetők moszkvai találkozásáról. Igaz, nem ennyire cimszavakban, már csak azért sem, mert a párbeszéd megkezdése az amerikai elnök számára is jó hír, amennyiben visszamezőleg igazolja a csúcstalálkozón követett engedékeny, Gorbacsovot támogató amerikai politikát, egyebek között a kereskedelmi szerződés aláírását. Nem csoda tehát, hogy a moszkvai tárgyalásokat Bush biztató fejleménynek nevezte, olyan eseménynek, amelyből további lépések következhetnek a balti népek önrendelkezése felé. Nagyon fontosnak tartom ezt a dialógust - ismételte meg az elnök - aki két vagy még több ünnepelés között nyilatkozott a Fehér Házban. tegnap töltötte be ugyanis 66-ik évét. És bár a Fehér Házban nem rendeztek semmiféle hivatalos születésnapi ünnepséget, az elnöknek mégis kijutott a nem hivatalosakból. Minden esetre nem bánta, mert mint mondta, a torta jó volt, az üdvözlőkártyák kedvesek. És milyen 66 évesnek lenni, klérdezték tőle a riporterek. Nagyszerű, felelte Bush, bár kicsit rosszabb mint 65-nek.

Prága: A csehszlovák külügyminiszter szerint a leszerelési tárgyalásokon még fontos szerep juthat a Varsói Szerződésnek, annak ellenére, hogy a szervezet felbomlóban van.

Dienstbier figyelmeztetett arra is, hogy VSZ-re márcsak azért is szükség lehet, nehogy a SZU egy veszélyesen elszigetelt atomhatalommá váljék. Mint mondta, amostani helyzetben először lehet tagjai számára hasznos a VSZ léte.

Bukarest: A román főváros központjában rohamrendőrök támadtak a kormány és Iliescu ellenes tüntetőkre, akik két hete elfoglalva tartották az Egyetem teret.

(RK.)

A Reuter brit hírügynökség szerint letartóztatások és sebesülések is voltak. A tüntetsét sikerült feloszlatni. Mintegy 50 fiatal a közeli Intercontinentál Szálloda menekült Bukarest Egyetem teréről.

Moszkva: A SzU-ban ezentúl minden nagykorú állampogárnak joga van lapot, rádiót és TV-t alapítani.

Tilos mindenfajta cenzura. így pl. a jövőben a sajtót nem lehet felelősségre vonni titkok közléséért. Ebben az esetben ugyanis a híreke tkiszivárogtató forrást kell felelősségre vonni. A sajtó szabadságát és az újságírók jogait messzemenőenbiztosító törvényt éles vita után fogadta el a SzU legfeszőbb tanácsa.

New York: Izrael először egydezett bele abba, hogy ENSZ megfigyelő látigasson amegszállt területekre.

Perez de Cuellar személyes megbizottjának látogatását még elő kell készíteni, így csak elvi megállapodás született az ellenőrző körutról Cisz-Jordániában és a Gaza-övezetben.

Hazai témák:

A szaporodó m agán benzinkitaknál, talán nem is sokára magán uton importált benzint tankolhatunk. Erről TARJÁN RÓBERT minisztériumi főtanácsos beszél Szörényi Péetr interjújában:

- Pontosan hány magán benzinkut van ma Magyarországon?
- Január 1-én hét KFT - GMK kezelésben működő benzinkut volt és azóta több kérelemé rkezett és több új kut létesítésére került sor. A jogszabályi rendelkezés szerint megkönnyebbedett a benzinkutaknak a létesítése, hiszen akereskedlemi miniszternek a rendeletem, csak bejelentési kötelezettséget ír elő általában a kereskedlemi tevékenységre. A benzinkutak esetében pedig be kell tartani a speciális tűzrendészeti, környezetvédelmi és biztonságtechnikai követelményeket, amelyek egyébként az állami benzinkutakra is érvényesek.
- Az üzemanyagoit kitől vagy kiktől lehet beszerezni? Vagy ezt központi elosztás alapján kapja meg a bezinkutas?
- nem elosztás alapján, de miután Magyarországon ez idő szerint üzemanyagoknak a nagykereskedlemi forgalmával az ÁFOR, illetve az OKGT hálózat foglalkozik, nyilván ettől a szervezettől lehet beszerezni.
- Elképzelhetetlen, hogy valaki magánimportot hajtsen végre?

(RK.)

- Ma még igen. Mert az ugynevezett kivételi listán az üzemanyagok még szerepelnek. De a terveink közutót szerepel az üzemanyag forgalomnak ilyen értelemben is a liberalizálása, tehát akkor tulajdonképpen akinek pénze és lehetősége van, az magánimport útján is beszerezheti az üzemanyagot, ha az neki kifizetődő.

A legújabb ár-hír enyhén szólva is dermesztő. A pletykák 48 forintos benzin-árról beszélnek, írja a reggeli NÉPSZABADSÁG. Az importőr Országos Kőolaj és Gáziparó Tröszt csak a termelői árakban illetékes, az Árhivatal pedig mist sem tud a fogyasztói ár emeléséről. Ami végtére nem is csoda, hiszen a benzin árának vajmi kevés köze van a piacához, sokkal inkább a költségvetéshez éppen úgy mint az alkohol és cigaretta árak esetében. Ettől függetlenül számításokba bocsátkozott a szerző. Szerinte változatlan adófeltételek mellett, ha a termelői árak valóban 15 %-kal nőnek, 33 plusz 33 forint 50 fillérbe kerülhet egy liter benzin, már mint a 92-es oktánszámú. Így számolta ki a szerző. Gyanitom, hogy hamarosan meggyőződünk róla, hogy igaza volt-e.

Az üdülő nyári bűncselekményeinek egyre nagyobb számban fiatalok követik el. keresztli Gábor mikrofonjánál WEBER HENTICH alezre-des a bpestzi rendőr főkapitányság bűnüldözési osztályának csoport-vezetője:

- A tanítás befejezésétől évre évre újjá élednek a gyerekek nyári elhelyezésének gondjai. Rengeteg gyerek számra megszerzetlen a szünidők. Terek, utcák, aluljárók felvesznek céltalanul lödörgő, cél nélkül csoportosuló gyerekeket. Nyáron még nagyobb gyakorlat kell ahhoz, hogy kiszűrjük az utcákon, tereken hirtelen megnövekedő számban megjelent fiatalok közül a csövezőket, a csavargókat, a bűnözőket.

- A probléma az önök szempontjából az, hogy nehezebb kiszűrni a valódi bűnözőket a sok fiatal közül, akik most lödörögnek ugymond, az utcán.

- Igen. És meg kell jegyezmem, hogy csavargás, a bűnözés előszobája. Szinte minden fiatalkorúnak, aki valamilyen bűncselekmény elkövetése miatt eljárás alá kerül nálunk, megvan az ugynevezett csavargási előzménye. 1989-ben 1.492 fiatalkorú követett el bűncselekményt, ebből az első negyedévben, tavaly mint mondtam 443, 1990 első negyed-

(RK.)

évében pedig már 543 fiatalok ellen kellett eljárást indítani.

- Ez azt jelenti, hogy növekszik ez a száma. Mi lehet ennek az oka?

- Első sorban társadalmi jelenségekben keresendő, anyagi viszonyok romlása motiválja ezt a cselekményt.

- A nyári időszakban emelkedik-e a bűnözések száma?

- Hogyne. Minden évben emelkedik, különösen az üdülő övezetekben. Ez egy régi jellegzetessége a magyar kriminalisztikának, hogy az üdülő övezetekben, a Balaton tréségében, a Velencei-tó térségében első sorban de máshol is, jelentősen megemelkedik az elkövetések száma. Hát amelyekben a fiatalok, hát tapasztalatok szerint, jelentősen kiveszik a részüket. Igen nagy számú a betöréses lopások és a gépjárművekkel kapcsolatos elkövetések előfordulása és ebben minden alkalommal a fiatalok, vagy részben a fiatal felnőttek érdekeltek.

Időjárás jelentés. ---

A labdarugó VB hirei.

Tegnap eredmények. ---

Ma az Antalok ünneplik névnapjukat. Sok boldogságot kívánunk!

-

7 h. 30.

HÍREK RÖVIDEN.

Hétfőn rendkívüli ülészakot tart az országgyűlés.

Folytatódik a belga királyi pár magyarországi látogatása.

Az amerikai elnök biztatónak nevezte Gorbacsov és a három balti köztársaság elnökének találkozóját.

Az NSZK, Anglia és a brüsszeli NATO központ is elutasította azt a Gorbacsov javaslatot, hogy az egységes Németország egyszerre legyen tagja a NATO-nak és a VSZ-nek.

Bukarestben rohamrendőrök oszlatták szét a kormány ellenes tüntetést.

(RK.)

A Mexicoi-öbölben eloltották a tüzet a szombaton kigyulladt hatalmas norvég tartályhajón.

Időjárás jeletnés. ---

Jancsó Miklóssal hallhatnak beszélgetés ma este fél 11-től a Szellem-történetek című sorozatban a Kossuth-rádióban. A műsorból, Farkas Zoltán interjújából választottuk ki a rövid, ám fölöttébb elgondolkoztató részletet:

- Azt hiszem, hogy már gyerekkorom óta azzal vagyok megverve, már származásom miatt is, hogy mindig az eltérőt, amást preferáltam.

- Könnyű volt eddig. Ugye eddig nem voltak választások és a másságnak nagy esélye volt, hogy kisebbségi vélemény marad.

- Igen, . Amior a másság többségi lesz az mindig problematikus. Én félig román vagyok. Én tudom azt, mert a gyerekkorom azzal telt el, a vitákkal telt el a családban. Hogy milyen volt a 14 előtti Magyarország és hogy bánt a románokkal. Jó ezt nem kellett volna a románoknak sem, hát ez a Ceausescu tette aztán igazán azzá, nem kellett volna tovább folytatni. El lehet felejtetni 100 év alatt azt, hogy mi volt 100 évvel ezelőtt. De a hegemoniára való törekvés borzasztó dolog és lehet látni másutt is Európában, nemcsak nálunk. Nézze Franciaországban már rettegni lehet a Le Pentől. A le Pennek már 15 %-os választói háttéré van Franciaországban. Amikor emebrek azért, hogy ők valamilyen fajta pozícióba legyenek, vagy felszinen maradhassanak elmennek a Bazilikához Trianon ügyben, egy akármilyen kis tüntetést sinálni, ez borzasztó dolog. Borzasztó dolog, mert természetesen Trianon egy iszonyatos tragédia. Természetesen tönkre tette Közép-Európát Trianon. De hát, határ revízióra gondolni több mint bűn! Borzasztó számomra az, hogy az én szűkebb pátriám, tehát Erdély ilyen helkizetében van. Reménykedem benne, hogy lesznek olyan politikusok, értelmiségek, akik másképpen látják majd a világot, mint ahogy eddig látták. De hát hogyha a keresztény nemzeti unió felvonul a Bazilikához és nem nem sohát kiabál, akkor bizony ez

- Ez nem vaklamifajta régi reflex, hogy egy maroknyi mozgalomtól el kezdessz tartani?

- Ezek azt a veszélyt képviselik, amit a le Pen is képvisel, amelyik

(RK.)

ugye senki nem volt ezelőtt jónéhány évvel. De miután a lényege az volt rasszista, hogy az idegen az nem való közénk és ebben van egy népszerű francia álláspont is. Ugye az egyszerű francia az undorodva néz rád, mert érzi a beszédeden, hogy nem vagy francia. Az egyszerűt mondom. Mert azért Franciaország mégis csak fény országa. A gondolkodók azért mások. De hogy ennyien támogatják az annyiit jelent, hogy fel tudtak építeni valamire, ami benne van a franciába. Tehát az arab, vagy a színes, vagy a zsidó az más és azt nem kell megtűrni közöttünk, ne vegye el előlünk a levegőt, meg a munkát. Magyarországon viszont mire lehet építeni?: hát a Trianonra meg sokminden egyébire. Arra, hogy a zsidók mások, arra, hogy ki a cigányokkal a faluból, arra, hogy a románok ezek, meg stab, stb. A problémám tényleg az, hogy lehet egy ilyen, Trianonra épített akármiylen mozgalom, amit, hogy ha a gazdasági helyzet romlik, ezt meg lehet lovagolni.

-

A TV I-es programján jelentkezik este 22 óra 55 perckor az Új Világ a külpolitikai főszerkesztőség képes krónikája. A csehszlovákiai választásokról és Gorbacsovról beszél az ismert író, Hrabal Havel támogatja. Helszini tudósítás ad hirt egy kárpátaljai magyar falu goondjairól. - Albáni nyitni kész. - Riportfilm az egykori zárt országról. Tehát 22 óra 55- kor a TV egyes csatornáján, Új Világ.

-

Néhány téma a ma reggel elhangzottakból:

Interjút hallhattak arról, hogy az Országos Kereskedelmi Piaci felügyelőség egész szezonra kiterjedő idegenforgalmi ellenőrzést kezd a Balatonon, a Velencei-tónál és a Duna-kanyarban.

Az üdülő övezeteknél maradv, ezeken a helyeken a bűncselekmények legnagyobb részét fiatalok követik el. Egy magasrangú rendőrtiszt ismét arra kérte a szülőket, hogy figyeljenek jobban gyermekeikre.

Magán benzinkut. Egy minisztériumi főtanácsos riporterünknek elmondta hogy az egyre szaporodó magán benzinkutaknál, nemsokára talán már magánuton importált benzint tankolhatunk.

Zalaegerszegen 5 éves működés után bezárta kapuit a Honvéd Kollegium,

(RK.)

Az illetékes minisztérium a kollegium további sorsáról még nem határozott, a helyi vezetők azonban úgy vélekednek luxus egy ekkora épületet hosszabb időre üresen hagyni, amikor a városban amugyis helységhiánnyal küzdenek.

Most pedig megegyszer a LAPSZEMLE. Szellő István összeállítása.

(Ismétlés. Lásd a 829. oldalon.)

- o o o -

KOSSUTH - adó.

HÍREK.

8 h.

Hétfőre összehívták az országgyűlés rendkívüli ülészakát.

(Ismétlés.)

Ma folytatja három napos magyarországi látogatását a belga király és felesége. (Ismétlés.)

Az amerikai törvényhozásban SÜTŐ ADNÉRÁS erdélyi magyar író bírálta a román vezetést, amiért eltűri a fasiszta Vatra Romaneasca nevű szervezet programját. Aggodlamát fejezte ki amiatt, hogy Petre Román miniszterelnök nem tartja sem nacionalistának, sem pedig fasisztának a Vatrát. SÜTŐ ANDRÁS egyuttal bírálta a nyugati kormányokat is, amiért nem tettek semmit a romániai magyarság helyzetének javításáért. megerősítette, hogy az erdélyi magyaroknak nincs elszakadási szándékuk, csupán kulturális autonómiát és öngazgatást szeretnének ott, ahol tömegesen élnek.

A román külügyminisztériumban közölték a magyar főkonzullal, hogy hamarosan kiüritik a kolozsvári magyar konzulátus régi épületét.

(Ismétlés.)

A román főrávos központjában rohamrendőrök támadtak a kormány és Iliescu ellenes tüntetőkre. (Ismétlés.)

(Hírek 8 h.)

Litvánia változatlanul azt akarja, hogy a párbeszéd megkezdése érdekében a szovjet vezetés enyhítsen a politikai és gazdasági blokádokon. Gorbacsovval folytatott tárgyalása után Landsbergis, a litván parlament elnöke, ugyanakkor jelezte, hogy készek rugalmasabb álláspontot kialakítani. Ugy vélekedett, hogy a szovjet vezetés felfogása is változik, így lehetőség lesz majd a szuverén államok szövetségének párbeszédére.

A lett parlament elnöke a találkozó után úgy vélekedett, hogy a lettek akár azonnal megkezdhetik a tárgyalásokat Gorbacsovval a függetlenséghez vezető átmeneti szakaszcól.

Bush amerikai elnök biztatónak nevezte Gorbacsov és a három balti köztársaság elnökének találkozóját. Kifejezte reményét, hogy a találkozó új szakaszt nyitott a litván a lett és az észti önrendelkezés megvalósításában. Bush megismételte, hogy az Egy. Államok soha nem ismerte el a balti köztársaságok bekebelezését s egyúttal sürgette a vitás kérdések tárgyalásos rendezését.

Az NDK-ban letartóztatták a Vörös Hadsereg frakció nevű nyugatnémet terrorszervezet egy újabb tagját. A 46 éves Inge Weittwt már évek óta körözötte a nyugatnémet rendörség, mert politikai gyilkosságokban, merényletekben és bankrablásokban vett részt a 70-es években. 10 évvel ezelött bizonyos információkért cserébe a keelnémet titkosrendörség tette lehetővé NDK-beli letelepedését.

A Mexicói-öbölben sikerült eloltani a tüzet a szombatön kigyulladt hatalmas norvég tartályhajón. (Ismétlés.)

KOSSUTH - adó.

KÜLPOLITIKAI FIGYELŐ.

8 h. 50.

Szerkesztő Szécsi Éva.

Mennyit ér egy választás? Hogyan változik Közép- és Kelet-Európa az előző rendszereket egészben vagy részben megdőntő parlamenti választások után? A válasz sohasem leehet teljesen objektív, hiszen máskétn értékelik az eseményt a közvetlenül érintettek és másként a megfigyelők. Csehszlovákia és Bulgária után már leehet valamiféle mérleget rögtönözni. Három tuósitónkat kértem meg, tolmácsolják a kinti véleményeket. Hogyan tekintenek ránk a messzi Amerikából, a közelebbi Franciaországból és szomszédként Lengyelországból. Először New York-i tuósitónkat Bolgár Györgyöt hallják:

- Az amerikai külügyminisztérium hétfőn üdvözölte a csehszlovák választásokat, tisztességesnek és szabadnak minősítve őket. Ugyanakkor egyáltlán nem tért ki a bulgáriai választásokra. Mintha ez is jelezte volna, hogy az Egy. Államok másként néz erre akét kelet-európai országra, pardon másként a közép- és másként a keleteurópai országra. Lehet persze, hogy nincs nmásról szó mint arról, hogy Csehszlovákiában már megvoltak az eredmények, Bulgáriában pedig még nem egészen. de az biztos, hogy az elmúlt hónapokban, legalább is egy időre Csehszlovákia vált az Egy. Államok első számú remény-ségévé a volt szovjet blokk államai közül, Bulgáriára viszont oda sem figyeltek. nek több érthető oka van. Így mindenek előtt az, hogy Havel még Walesanál is jobban, világosabban és drámaibban szimbolizálta a keleteurópai változásokat. Azt, hogy valaki a börtönből az elnökiszékbe kerülhetett. Ráadásul Havel megfontolt, megértő, erkölcsileg tiszta és nagyvonalú politikája itt is nagy hatást gyakorolt mindenkire, különösen amikor a csehszlovák elnök Washingtonban járt. Mindehhez járult mg, hogy Csehszlovákia a két világhéború között a tisztas polgári demokráciát gykaorolta, gazdasága pedig- legalább is az adósságokból ítélve - mostanra sem romlott le annyira mint Lengyelországé vagy Magyarországé. Szóval Csehszlovákia lett Amerikában a favorit, de nem sokáig. Az eufória után ugyanis kezdtek előjönni, még az amerikai sjatóban is, a trávoloról kevésbé feltűnő csehszlovák problémák. A cseh és szlovák ellentét, a szlovák nacionalizmus erősödése egyfelől, a gazdasági válság másfelől. Hamar kiderült, még az amerikai szemlézők számára is, hogy a reformoktól

(Mennyit ér egy választás?)

gondosan megóvott csehszlovák gazdaság még nehezebben lesz képes az alkalmazkodásra, mint mondjuk a magyar. Hiába tudja a piacgazdaságban kiművelt pénzügyminiszter, hogy mit is kéne tenni. Teltek a hónapok és nem történt semmi. Ugy hogy az amerikaiak ma többé-kevésbé világosan látják, hogy bár Csehszlovákiát nem nyomasztja óriási adósság, az átállás ott is rendkívül nehéz lesz, akárcsak a sok-terápiával kísérletező Lengyelországban, vagy a terápiára váró Magyarországon. Bulgária eközben kiesett a képből és még Románia is a maga tragédiáival és konfliktusaival jóvak inkább feltűnt itt, a tengeren túlom. Ha volt ország Kelet-Európában amelyre ügyet sem vetettek az Bulgária volt. És érdekes módon még most, a választások után is valahogy külön kezelik. REgyöntetűen úgy értékelik pl. hogy a bulgáriai választások az összes többi keleteurópai országgal szemben a volt kommunisták győzelmét hozta, holott ugye Romániában is jórészt volt kommunisták vannak a győztes nemzeti megmentés frontjában. Bulgáriát azonban mégis más esetnek tartják, mert felemlegetik, hogy a kom. párt ott előbb alakult meg mint Oroszországban, vagy hogy a bolgárok és az oroszok mindig szerették egymást. Szóval Bulgária minden szempontból nagyon közel vana SzU-hoz, Románia pedig nagyon távol Nyugat-Európától. Éppen ezért ma Amerikában úgy gondolják, már akik ezzel foglalkoznak, hogy a keletnémeteken kívül a csehek, lengyelek és a magyarok a fontosak és az érdekesek és ezt ahárom országot újabbban többnyire együtt említik. A VSZ tehát egyelőre még megvan, de a blokkon belül már több külön-blokk létezik.

A földrajzi közelség megint csak más megvilágításba helyezi az eseményeket. Részben leegyszerűsíti őket, részben olyan szempontokat vet fel, amelyek másnak kevésbé tűnnek fel. Varsó Nemes Gábor:

- A demokrácia diadala, így kommentálta Adam Michnick a Szolidaritás lapjának éppen nagy belső harcokba bonyolódott főszerkesztője a csehszlovák választásokat. Tulajdonképpen ez az egyetlen kelet-európai választási eredmény, amely ennek a liberális, demokratikus ellenzékéből kinövő irányzatnak az injyére van. Az állampolgári fórum ugyanis, sokban hasonlít a Lengyelországban győztes állampolgári bizottságokra. Éppen úgy egy gyűjtő szervezet, amely még nem szakított bal- és jobb szárnyra és amelyben régi ismerősök adják meg a hangot. Hisz a Szolidaritás értelmiségi vezetőit rendkívül szoros, baráti szálak fűzték Havelk elnök köréhez. Ugyanakkor még Csehszlo-

(Mennyit ér egy választás?)

vákiában is feltűnően erősek a nemzeti alapon szerveződő pártok, csoportosulások. Márpedig a térségben fenyegető legnagyobb veszélyt sokan éppen anemzeti ellentétek fellángolásában, a nacionalizmusban látják. ERz elhomályosíthatja a népek dicsőséges őszét, ahogy a tavalyi keleteurópai földindulást itt elnevezték. A tendenciák lengyel szemszögből nézve egyébként is ellentmondásosak. Egyrészt mindenki kiemeli a sorozatos választások népszavazás jellegét, amelyet Bulgária és a kissé zavaros Románia kivételével mindenütt az egykori ellenzék nyert meg. Elsöpörve nemcsak akorábbi kormányokat, hanem a korábbi rendszert is. Másrészt: a kialakuló politikai erőviszonyokat egyelőr nem nagyon meri senki a nyugateurópai modellekhez hasonlítani. Igen gyakori vélekedés, a jobb és a baloldal ebben kivételssen egyetért, hogy a társadalmak politikai kultúrája még túl alacsony ahhoz, hogy az emberek a különböző pártok programjai között érdemben választani tudjanak. Különösen miután e programok nem nagyon különböznek egymástól. Ebből a szempontból jellemző, hogy pl. a magyar politikai szintéren mozgó erőket sok legyen vagy összekeveri vagy nem is ismeri. Varsóban túlságosan sokáig mindent háttérbe szorított a hatalom - ellenzék, kommunisták- antikommunisták ellentét párja. A lengyelek többsége igazából csak azt nézi, hogy hogyan szerepel a volt állampárt és hogy telejse kiszorul-e a hatalomból. Illetve egy évvel az itteni választások után a düh és a szenvedély kezdene csökkenni, rezignációba átmenni. Amúgy pedig a lengyeleket a konkrét politikai hivatartozásnál jobban érdekli a jövőbeli partnerek külpolitikája. Pl. az NDK-ban az egyesülési folyamat üteme és módja. Mert hiszen a legfontosabbnak azt tekintik, hogy akár kereszténydemokrata, akár szociáldemokrata színekben de a keletnémetek kiköltöznek vagy kitérnek ebből a térségből. Amalebyne nagy változások egy kicsit megtépázták a lengyelek elsőszülöttségi jogát, legalább is ami rendszerváltást illeti. A választások után megjelenő szövetségesek ugyanis hirtelen versenytársakká váltak a Nyugat-Európához való csatlakozásban.

És végül egy nyugateurópai vélemény, helyesebben kommentárok Párizsból. A francia véleménynek nemcsak a keleteurópai események sokféleségét tükrözik, hanem azt is, hogy nyugat-Európa most eszmél rá igazán, őrá is több és nehezebb feladat vár, mint örvendezni a demokrácia dia-

(Mennyit ér egy választás?)

dalán. Keleti miklóst hallják.

- A polgári fórum győzelme egy fajta megkoronázást jelent V. Havelk számára, írja vezércikkében ale Figaro. Bulgáriában a változástól való félelem döntötte el a választásokat, olvasható a le Monde fő címében. E két idézett mondat nagyjából érzékelteti is az egész francia sajtóban megjelenő kommentárok alaphangnemét a csehszlovákiai és a bulgáriai választásokról. Érdemes alaposabban idézni a le Monde vezércikkét, amely abból indul ki, hogy e két választással lezárult egy szakasz a keleteurópai változásokban. Ezt a cikk címe is jelzi, amely így szól - És most a reformok -. Majd három sokat sejtető pont. (Ismerteti a cikket.)

- o o o -

KOSSUTH - adó.

HÍREK.

9 h.

A litván parlamenti elnök szerint sikerült némi haladást elérni Gorbacsov szovjet államfő és a balti köztársaságok vezetőinek tegnapi, moszkvai találkozásán. Landsbergis beszámolt arról, hogy a három köztársaság kész megvitatni a föderációról szóló szovjet javaslatokat. Közölte ugyanakkor, Vilnius változatlanul ragaszkodik ahhoz, hogy a pártbeszéd érdekében a szovjet vezetés enyhítsen a politikai és gazdasági blokádon.

A lett parlament elnöke a találkozó után bejelentette, Riga független függetlenségi nyilatkozatát, hogy tárgyalásokat kezdhesen Moszkvával.

Az amerikai törvényhozásban SÜTŐ ANDRÁS Birálta a román kormányt, amiért az eltűri a fasiszta Vatra Romaneasca szervezet programját. (Ismétlés.)

Bukarestben rendőrök erőszakkal szétoszlatták azokat a tüntetőket, akik csaknem 2 hónapja tartották megszállva a román főváros Egyetem-terét. A demonstráció résztvevői Iliescu elnök távozását és a kommunizmus maradványainak felszámolását követelték. A rohamrendőrök elől

(Hírek 9 h.)

a közeli Intercontinental Szállodába menekültek, ahonnan a hatóságok később elszállították őket. A rendőrök lebontották azt a sátrat is, amelyben 17-en éhségstrájkot folytattak. A hajnali akció óta mintegy 50 közrendőr továbbra is lezárva tartja Bukarest központi terét.

Az NDK-ban letartóztatták a Vörös hadsereg Frakció nevű nyugatnémet terrorszervezet egy újabb tagját.

(Ismétlés.)

Eloltották a tüzet a szombaton szerencsétlenül jár norvég tartályhajón. Az amerikai parti őrség közölte, hogy a Mexicói-öbölben veszteglő hajóról készült legújabb lébi felvételeken már nem láthatók lángok. Csökkent ugyan az elsüllyedés veszélye, de még mindig nem tudták rögzíteni a tankhajót, amely 150 millió liter kőolajat szállít.

Időjárás jelentés. ----

- o o o -

KOSSUTH - adó.

HÍREK.

10 h.

A német egyesülés nemzetközi vonatkozásairól és az egységes Németországi ENSZ képviseléről tárgyalt New Yorkban az NDK ormányfője a vilgászervezet főtitkárával. Lothar de Maisiere és Perez de Cuellar egyetértett abban, hogy az egyezésnek nem szabad veszélyeztetnie a békét és a nemzetközi biztonságot. Arról még nem született döntés, hogy a jövőben összevonják-e az NDK és az NSZ ENSZ képviselét vagy egyszerűen bezárják a keletnémet missziót. Az NDK miniszterelnöke tegnap Washingtonban elutasította Gorbacsov szovjet áldalmfő javaslatát arról, hogy a leendő új német állam a NATO és a VSZ társult tagja legyen. A miniszterelnök kijelentette, Bonn és Berlin egyaránt egy szuverén Németországot kíván megeremteni.

(Hírek 10 h.)

Az amerikai külügyminiszter nem tud arról, hogy a német kérdéssel kapcsolatban felmerült volna a szovjet csapatkivonás lassítása Csehszlovákiában és Magyarországon. Baker a szenátus külügyi bizottságában azokról a híresztelésekre válaszolt, amelyek szerint a német egyesítés miatt aggodó Moszkva megnyugtatólására lelassítanák a szovjet csapatok kivonását a két középeurópai országból. A külügyminiszter egyeztetett azzal a javaslattal, hogy Magyarországot, Lengyelországot és Csehszlovákiát a jövőben hivatalosa se minősítsék kommunista országnak. Az amerikai jogrendben ez abesorolás gazdasági és kereskedelmi hátrányokkal jár.

A szovjet elnök szerint nem szabad tovább halogatni a kormány gazdasági reformprogramjának megvalósítását. Gorbacsov a köztársasági prátvezetők előtt úgy vélte, hogy már az elkövetkező hónapokban meg kell teremteni a feltételeket aszabályozott piacgazdaság bevezetéséhez és el kell fogadni az adó- és vállalkozsai törvényeket és ki kell építeni a szociális védelmet.

Irán hamarosan tengeralattjárókat telepít a Hormuzi-szoros térségébe. Ezt az ország haditengerészetének parancsnoka jelentette be és egyben figyelmeztette az iraki csatahajókat, hogy kerüljék el a Perzsa-öböl bejáratát. Bagdad ugyanis a közelmúltban Olaszországtól megkapta azokat a hadihajókat, amelyektől csaknem 10 évvel ezelőtt rendelt, de szállításukat akkor az öbölháború miatt elrendelt fegyvereladási tilalom miatt felfüggesztették.

Siera Leoneban megkezdődtek a béketárgyalások a libériai felkelők és a kormány képviselőiközött. A nyugatafrikai országban fél éve dúl a polgárháború. A felkelők azt követelik, hogy még az idén mondjon le az államfő és rendezzenek általános választásokat Libériában.

KOSSUTH - adó.

HÍREK.

11 h.

A Magyarországon tartózkodó belga király Baldvin szállásán fogadta ANTALL JÓZSEF miniszterelnököt. Eközben a brüsszeli diplomácia vezetője Mark Eyskens JESZENSZKY GÉZA külügyminiszterrel ült le tárgyalóasztalhoz. Hírek szerint vizum könnyítésről is tárgyalnak.

Lettország felfüggeszti függetlenségi nyilatkozatát, hogy megkezdhesse a párbeszédet Moszkvával. Ezt Grobunov parlamenti elnök jelentette ki, miután ahárom balti köztársaság vezetői tegnap első ízben tárgyaltak Gorbacsov szovjet átalmlfővel. Landsbergis litván parlamenti elnök szerint a megbeszélésen sikerütl némi haladást elérni. A balti köztársaságok készek megvitatni a föderációról szóló javaslatokat.

Bush amerikai elnök üdvözölte a moszkvai találkozótl és kijelentette, reméli, hogy az ujs zakaszt nyit a balti államok önrendelkezésének megvalósításában.

Az amerikai védlemi miniszter szerint hiba lenne végrehajtani az Egy. Államok katonai kötltségvetésének javasolt csökkentését. Cheney a kongresszusban azzal indokolta véleményét, hogy a SzU nem építette le jelentős mrétékben hadászati rejtét. Hangsúlyozta, a törvényhozás elé terjesztett jövő évi kötltségvetés jól tükrözi a változó nemzetközi biztonsági helyzetet és ezért nem indokolt annak megnyirbálása.

A Mexicoi-öbölben eloltották a tüzet a szombaton kigyulladt norvég tankhajón., (Ismétlés.)

Betörtek Kőbányán a Középpesti JAPSZER vállalat székházába és az ismeretlen tettesek a nyomok eltüntetésére felgyújtottak négy helységet. Mindez mára virradóra történt. A tüzkkár 5.5 millió forinttal tehető. Főként számítógépek égtek el.

Az esős időben Budapesten megszaaporodtak balesetek. Az Erzsébet-hídon 4, a Szentendrei uton 5, a Szabad Sajtó uton pedig 7 gépkocsi koccent össze. Senki se sérült meg. Orvos meteorológusok arra figyelmeztetnek, hogymost egyszerre hat ránk egy meleg és egy hideg front, ami lassítja az érzékeny gépkocsivezetők reflexeit.

KOSSUTH ADÓ

(június 12-i adás)

RÁADÁS

18.30 h

- A mikrofonnál Nej György.

A mai Ráadás két témája: Van-e, lesz-e rendszerváltás Csehszlovákiában és Bulgáriában? Valóban záró akkordja volt-e a közép-keleteurópai korszakváltásnak a választás a két országban?

Fél év mérlege az Alkotmánybíróságon. Előfordulhat-e, hogy törvényellenes lesz az alkotmánybíróság működése? Mi lesz a halálbüntetés, az abortusz vagy éppen az amerikai hadifogolytáborokban végzett munka bérének sorsa?

- Közép-Keleteurópai országaiban március közepe óta választanak az emberek új politikusokat, új politikát. Kezdték az NDK-ban, ahol a kereszténydemokráciát juttatták győzelemre. Magyarországon szintén keresztény színezetű jobbközép pártok koalíciója alakított kormányt. De Romániában már az egykori állampárt képviselői által vezetett nemzeti megmentési front győzött elsőprő többséggel. Csehszlovákiában a Vaclav Havel által megszerveztetett Polgári Fórum nyert. Bulgáriában ugyancsak az egykori állampárt utódpartja győz, azért jelen időben mondom, mert ott még nincs végeredmény. Tények, értékelések, elemzések következnek. A stúdióban ismert szakértőnk Fülöp Mihály és kollégáink Tamássy Zoltán a vonalon, prágai tudósítónk Forró Evelin, velük beszélget Szalay Zsolt.

- Az első kérdés azt hiszem adja magát szinte automatikusan, hogy vajon meglepetésnek számít Vaclav Havel és a polgári fórum illetve a Nyilvánosság az erőszak ellen mozgalom győzelme Csehszlovákiában, ugyanez a kérdés fordítva természetesen Tamássy Zoltánnak, aki Bulgáriában töltötte az elmúlt napokat mint különtudósító, hogy vajon az egykori állampárt olyan sikere amilyen az meglepetésnek számít-e. Először Prágából kérünk erre rövid választ.

- Csehszlovákiában külön kell választani mindenképpen a Polgári Fórumot és a Nyilvánosság az Erőszak Ellen mozgalmat. Ezen az egyszerűség kedvéért csak VPN-nek az itteni rövidítést fogom mondani. Tulajdonképpen Szlovákiában, ahol az emberek nagy többsége hívő, ott arra lehetett számítani, hogy a keresztény mozgalmak győzzenek. Csehországban nincsenek hagyományai kereszténységnek.

(Ráadás)

- A keresztény politizálásnak.
- A keresztény politizálásnak. Itt nincsenek ezek a tradíciók, itt tulajdonképpen teljesen nyilvánvaló volt, hogy a Polgári Fórum nyer. A polgári fórum a novemberi forradalom élére állt, egy polgári liberális irányvonalat követ. Egész egyszerűen elképzelhetetlen lett volna másfajta felállítás. Szlovákiában nagyon sokáig, különösen a pápa látogatás idején a keresztény mozgalom tört előre. Később azonban, nem is mindig tisztességes eszközökkel, de a Nyilvánosság az erőszak ellen a VPN előbbre került.
- Akkor nézzük tovább, most Bulgária?
- Ami az állampárt választási győzelmét illeti, ezt korai volna így kijelenteni, hiszen még legalább 30 képviselői helyet kell szerezniük a második fordulón, hogy abszolút többségük legyen.
- Mekkora tétje van a második fordulónak?
- Valójában van is nagy tétje meg nincs is. Mert az állampárt, ha 50 % alatt marad is, akkor is kormánykoalíciós tényező kell, hogy legyen, mert nélküle tényleg nem lehet működőképes kabinetet alakítani. De az igazság az, hogy az ellenzék sem tudna az állampárt nélkül működni, sem ellenzékként sem kormánypártként. Tehát mindenképpen egyfajta együttműködésre van szükség a szemben álló nagy erők között. Más kérdés, hogy ez ilyen formában egyáltalán megvalósulhat.
- Mi lehet a magyarázat arra, hogy a hagyományos állampárt ha ugyetetszi sokkal jobban szerepelt, mint ahogy mi itt Budapesten vagy talán másutt Szófiában is feltételezték?
- Több összetevője is lehet. Az egyik az, hogy vidéken szinte érintetlen még a zsidó nomenklatura.
- A struktúra, a szerkezet, minden.
- Igen és ilyenkor azok, akik az ilyen vidékeken élnek és bementek a szavazófülkébe, lehet, hogy néha külső nyomás nélkül is egyfajta öncenzúra alá vetették magukat és azt hitték, hogy mindenképpen jobb lesz az, ha a hagyományos vezetésre szavaznak. A másik az, hogy ennek a pártnak a szocialista pártnak, korábban a kommunista pártnak, több mint egy millió tagja van. Tehát ez lehetne egy millió szavazat. Itt meg kell jegyezni, hogy a névváltoztatás után több mint 10.000-en léptek be a pártba. Van egy olyan összetevő is, amit úgy lehet -
- Tehát nem következett be egy olyan folyamat, mint az MSZMP-nél?
- Nem, nem bár még bekövetkezhet, arra még rátérek. Az ugynevezett Iliescu effektusnak is szerepe van. Tehát a Lukanov kormány az rengeteg hangulat javító intézkedést hozott. Több rétegnek felemelte a fizetés a kisnyugdíjakat felemelte. Más kérdés, hogy hamarosan a felemelt kis-

(Ráadás)

nyugdíjakért se lehet semmit kapni. Eközben elfeledkezett más kormány feladatokról, tehát az ország a gazdasági csőd szélén áll. Ezért is nehéz bármilyen megoldást találni, hogy melyik program lehet kivezető.

- Vajon Fülöp Mihály politológus tud azonosságokat találni a két választás eredményei, vagy hozzávetőleges eredményei között? Próbáljuk meg egyfajta európai keretbe, vagy közép-keleteurópai keretbe integrálni ezt a két választást, hasonlóságában, különbségében.

- Teljesen világosan szétválík az északi és a déli szféra, tehát Lengyelország, Magyarország és Csehszlovákia sorolható egyrészt egy kategóriába. Az NDK-t azért nem említem, az NDK jövője kétségtelen a német egyesülés következtében az egységes Németország. A másik szféra ez a déli szféra, Románia, Bulgária, itt azt láttuk mind a két esetben, hogy egyrészt egy domináns párt, a politikai életet uraló párt született a szavazások eredménye képpen. Azon kívül azt lehet látni, hogy az ellenzék mind a két esetben nagyon gyenge. Több ok miatt. Nincs igazán karizmatikus népszerű figurájuk. Nem volt elég idő, hogy megszerveződjenek ezek az ellenzéki pártok. Harmadrészt pedig ezek igazi történelmi, tehát nosztalgia pártok, ami Magyarországon csak egy ilyen tipikus párt van. A harmadik kategória Európában vagy Európának ezen a felén a SsU és Jugoszlávia, amelyről idáig nem beszéltünk, de mind két esetben egy-egy vezető nemzet van, a szerb illetve az orosz és mind a két esetben azt kell, hogy mondjam, hogy ezekben az országokban ugye a rendszer belülről épült fel és sokkal szélesebb rétegek érdekeltek a korábbi politika folytatásában, mint az előbbi esetekben.

- Vitatkoznék Fülöp Mihállyal, mert Romániánál maximálisan egyetértek véleményének a helyességével, de Bulgáriára szerintem annyira azért nem érvényes, hogy az ellenzék gyenge lenne. Mert igaz, hogy ők saját maguk a szavazatok 65-70 %-ára számítottak, de egy olyan ellenzék, amelyik már eleve megkapta a szavazatok egyharmadát és Bulgáriában az alkotmányerejű döntéseket nem lehet csak kétharmados döntéssel meghozniz, hát gyengének nem nevezhető. Az más kérdés, hogy megkérdőjelezi továbbra is a választások tisztaságát és végül nem fogják elfogadni az eredményt és megmaradnak parlamenten kívüli ellenzéknek, de ha bekerülnek a parlamentbe, akkor nagyon erősek.

- Igen, a bolgár ellenzék esetében az az érdekes, hogy Zseljev, az ellenzék egyik vezéralakja egy adott pillanatban kijelentette, a demokratikus szövetség vezetője, hogy ő marxista és hát hogyha nyomon követeda helyszínen, akkor láthattad, hogy Lukanov miniszterelnök

(Ráadás)

valahogy jobban néz ki a TV-ben mint Zseljev. És van még egy nagyon érdekes dolog, hogy éppen török kisebbség ügyében, tehát a nemzeti kisebbség ügyében bizony az ellenzék nagyon óvatosan bánt az ügyekkel, a bolgár szocialista párt a nemzeti érzelmeket ki tudta használni.

- Ne bonyolódjunk mégbe az ellenzéki problematikába, Forró Evelint kérdezem Prágából, hogy vajon ő hogyan ítéli meg a ottani potenciális ellenzék súlyát, szerepét, jelentőségét?

- Itt tulajdonképpen az ellenzék legerősebbje került hatalomra, az egykori ellenzék. Most az új ellenzéknek formálódnia kell. Teljesen nyilvánvaló, hogy a kereszténydemokraták lesznek az egyik ellenzék, bár szó van arról is, hogy őket is bevonják a kormányba. De mindenképpen egy más irányzatot képviselnek, mint a polgári fórum. Az igazi, történelmi ellenzék nem került be itt sem a parlamentbe, sem a szociáldemokraták, sem a szocialisták. Tulajdonképpen ellenzék lesz az egyetlen baloldali ellenzék a kommunista párt, amely sokak szerint nagyon meglepő jó eredményt ért el, majdnem 14 %- körül. És egy nagyon veszélyes párt működik itt, a Szlovák Nemzeti Párt, amely szintén bekerült a parlamentbe és ez mindenképpen ellenzéki szerepet fog játszani. Nemcsak önmagától, hanem ezt is szánják neki. Ez a párt a kommunistákon kívül, amelyiket mindenképpen ki akarják rekeszteni a hatalomból és nagyon óvatosan bánnak velük.

- Menjünk tovább. Én elsősorban most arra lennék kíváncsi és akkor maradjon szó Prágánál, hogy vajon a polgári fórum, amely egy ilyen széles konglomerátum a különböző politikai erőknek, milyen programmal lesz képes a választások után a kormányzást, tehát a háború után a békét is megnyerni? Mert ez nekem elég homályos.

- Ez azt hiszem, hogy nem véletlen, mert itt Csehszlovákiában nem a programok alapján döntöttek a szavazók. Gyakorlatilag ugyanaz volt a program, szabadságot akarunk, piacgazdaságot akarunk, ezt hirdette a polgári fórum is. Tulajdonképpen ezzel a két szóval ki is lehet meríteni a programját. A polgári fórum programja gyakorlatilag azonos a jelenlegi kormány programjával. Külpolitikában visszatérés Európába. Ugyanakkor egy teljesen homlokegyenest, legalább is eddig, más gazdaságpolitika jellemezte ezt a kormányt. és hát tegyük hozzá, a fórumot is. Én ezt úgy szoktam megfogalmazni, hogy talonokkal masírozunk Európába. Mert miközben borzasztóan eurpaiak akarunk lenni, olyan rettenetes gazdasági intézkedéseket hozunk, vagy hoznak, ami egész egyszerűen megmagyarázhatatlan. Ugyanakkor most a távolabbi cél már a piacgazdaság

(Ráadás)

megteremtése, a privatizálás, ezen nagyon sok és kemény vita volt az utóbbi időben és a fórumosok egymás között is vitatkoztak erről. Ennek tulajdonképpen az a lényege, hogy itt első lépésként valamiféle állami részvénytársaságokká akarják átalakítani a vállalatokat, majd fokozatosan privatizálni. Ennek a hogyanja és a mikéntje körül van a vita, mert nincs elég erős tőke belföldön és egyesek szerint külföldre kéne árulni ezeket a vállalatokat, mások viszont attól félnek, hogy kiárusítják az országot. Gyakorlatilag ugyanaz a vita, ami nálunk zajlott korábban.

- Vajon Bulgáriában lehet-e már arról beszélni, hogy programok körvonalazódnak? Vagy még túl korai lenne? Tulajdonképpen a kérdést nemcsak Tamássy Zoltánhoz teszem fel, hanem Fülöp Mihálytól azt szeretném már Tamássy Zoltán válasza után hallani a továbbiakban, hogy vajon kifogja megfizetni a gazdasági konszolidációnak, az újrakezdésnek, a piaci orientációnak az árát, mert azt hiszem ez a tét egész Kelet Európában?

- Ami a programokat illeti, nekem kicsit általánosnak tüntek, még hozzá minden részből, leszámíthatnám a török-muzulmán mozgalmát, mert az nyíltan a kisebbségi érdekeket kívánja képviselni a nemzetgyűlésben. Tulajdonképpen minden nagy erő piacgazdaságot szeretne. Itt a szocialista párt azt mondja, hogy szociális piacgazdaságra van szükség és elítéli az ellenzék sokk terápiáját. Az ellenzék viszont viszont közli, sokk terápiáról szó nincsen, csak radikális de szükséges döntésekről. Ellenben, hogyha következetesség nélkül akarják ezt a programot megvalósítani, akkor demagógia szociális piacgazdaságot emleget, mert semmilyen piacgazdaság nem lesz. Ami az árát illeti, hogy ki fizeti meg, minden bulgár, még hozzá szerintem hamarosan. Tehát rövid időn belül ez az ország a szegények és a még szegényebbek országává válhat.

- Akkor tehát?

- Na most itt egy érdekes dologról van szó, hiszen létrejönnek a demokratikus jogállamok, felépülnek ezek a parlamenti rendszerek és a társadalom döntő többsége egy hanyatlás érzéssel éli meg ezt az egészet. Ráadásul azt látja, amikor ezek az új uralkodó elitek formálódnak, hogy ugyanolyan szubjektív esetleges módon állnak össze ezek a kormányok, kormányzó pártok, mint régen. Na most ehhez képest ugye a felemelkedésnek amotorja az lehetne, hogyha egyrészt egy külső finanszírozás, tehát a várt nyugati segítség megérkezne, de ehhez feltétlenül a belső energiák mozgósítása szükséges. És hát végül összegezve azt lehet

(Ráadás)

mondani, hogy ezek a demokráciák akkor lesznek sikeresek, akkor nem alakul ki egy ilyen demokrácia ellenes hangulat a szó szoros értelmében, hogyha a gazdasági, társadalmi felemelkedésnek a lehetőségét biztosítják ezek a rendszerek és mindenki úgy éli meg, egyénenként is ezeknek a bevezetését, hogy ez egy konkrét személyi előnyt hoz a számára.

- Még egy témakörre azt hiszem feltétlenül ki kell térni és ezek a nemzetiségeknek a helyzete, szerepe. Ugy hiszem, hogy Csehszlovákiában legalább is a tudósításokban azt olvastam, még meglepetésnek is tekinthetők a prágai politikusok a magyar nemzetiségi résztvevők jó szereplését. Vajon milyen magyarázható ez?

- Igen, nagyon meglepődött a polgári fórum, mert arra gondolt, hogy a magyarok szavazata megoszlik majd a Független Magyar Kezdeményezés és a Magyar Kereszténydemokraták és az Együttélés koalíciója között. A választások előtt nagyon hosszan és nem is mindig a legjobb eszközökkel dúlt a harc, hogy valójában ki is képviseli a magyar nemzetiséget Szlovákiában. Ezt a vitát nem kell tovább folytatni, ezt a vitát a választók maguk eldöntötték. Még hozzá nagyon is egyértelműen. Kb. - 350.000 magyar ment el szavazni, ebből egészen pontosan a CTK jelentése szerint 291.287-en a magyar koalícióra adták szavazatukat. A többi voks az FMK, a kommunista prát, az agrárpárt és a zöldek között oszlott meg. Pontosán még nem derült ki, hogy a VPN-re esett szavazatok közül hányat kapott az FMK, de hát -

- Bocsáss meg én azt mondanám, ne bonyolódjunk bele itt a részletekbe.
- Hadd fejezzem be ezt a mondatot, mert az nagyon érdekes, hogy az FMK-re 30.000 szavazat jutott, tehát pontosan egy tizede, mint amennyi az Együttélés és a Magyar Kereszténydemokraták koalíciójára. Ezek után nem lehet kétséges, hogy melyik szervezet a magyar kisebbség legitim képviselője. Most az FMK emberei bekerülnek a szlovák parlamentbe, bekerülnek a szlovákkormányba és ott nyilvánvalóan a legjobb belátásuk, legjobb tehetségük szerint végzik feladataikat, ugyanakkor nem szabad figyelme kívül hagyniok és nyilván nem is hagyják figyelmen kívül, hiszen a számok ezt igazolják, hogy a magyar kisebbség saját képviselőit nem őket választották.

- Na most kell egy rövid kitérőt tennünk, mielőbb még Bulgáriával és a bulgáriai török nemzetiség helyzetével foglalkoznánk. Ez konkrétan az, hogy érte kritika csehszlovák részről, pontosabban a csehszlovákia magyar szervezetek részéről a magyar, a magyarországi sajtót, hogy az ottani kampánycsend idején mi szerepeltünk. Csehszlovákiai jelentése

(Ráadás)

elhangzottak rádióban, TV-ben, vajon Fülöp Mihálynak mi a véleménye, lehet a magyar sajtónak az ilyen típusú tájékoztatását a csehszlovákiai kampánycsend megsértésének nevezni? Szerintem nem, de ezzel nem akarom befolyásolni.

- A magyar sajtónak is azt hiszem, hogy Középeurópában egyedülálló szerepet játszott, az a történelmi missziója, hogy tájékoztasson és a tényekről tájékoztasson. Semmiképpen nem lehet azt hiszema kampánycsend megsértésének nevezni. Természetesen a sajtónak meg vannak a játékszabályai. Tehát több forrásból kell tájékozódni, ellenőrizni kell ezeket és azt hiszem most már affelé haladunk, hogy ez megtöreńnik.

- Köszönöm, Bulgária, a törökök, vajon az új bulgáriai helyzet hozta felszínre, hogy ilyen jelentős kisebbség él ebben az országban?

- Szeretném leszögezni, hogy a demokratikus erők szövetsége az a kezdeti nagy tüntetések idején még olyan jelszavakat is hangoztatott, hogy Bulgária a bolgároké. Később ez változott. Tehát decembertől lényegében toleránsabbak lettek a törökökkel szemben és ez nagy segítségére volt az új mozgalomnak, hogy egyáltalán létrejöhetett. És a törökök, muzulmánok szavazatai gyakorlatilag egy nagyon erős kiegészítő pártot juttattak a nemzetgyűlésbe. Az is lehet, hogy koalíciós tényező lehet majd. és annak vezetője Achmed Dugan kijelentette hogy csak az ellenzékkel lép koalícióra. Na most a törökök helyzete -

- Megfordíthatja a parlamenti erőviszonyokat talán?

- Egyelőre nem nagyon, mert mondom egyelőre a szocialista párt nélkül komoly koalíció nem jöhet létre, de szakadás várható véleményem szerint mind a szocialista párton belül, mind pedig a demokratikus erők szövetségén belül. Hiszen a földművesszövetség is bejelentette, hogy a választások után esetleg kilép és a demokratikus erők szövetsége különben is egy meglehetősen több rétegű konglomerátum. Tehát, hogyha a szocialista pártból kilépnek a szocdem érzelmeik és ezek csatlakoznak a törökökhöz illetve a demokratikus erők szövetségének több részéhez, akkor egy működőképes nagy koalíció jöhet létre.

- Anélkül, hogy szintetizálni próbálnánk, vagy valami nagy végkövetkeztetést levonni a nemzetiségek helye, szerepe, jövője szempontjából a mostani választások kedvezőbb lehetőséget kínálnak, avagy minden marad a régiben?

-. (Fülöp) A szélsőséges pártok nem jutottak uralomra, ez az egyik, a másik pedig, azt hiszem a nemzeti kisebbségek helyzetének megoldására példamutató az, hogy Ausztria, Magyarország, Csehszlovákia és Olasz-

(Ráadás)

ország éppen Koppenhágában terjesztett elő egy olyan tervezetet, amelyet hogyha mindegyik ország nemcsak elfogad, hanem be is tart, akkor meg lehet oldani ezeket a problémákat.

- A feszített ütemű magyar törvényalkotás és alkotmány módosítás nem hagyta figyelmen kívül annak a politikai és szakmai követelésnek a megvalósítását, hogy a magyar közjogban, a magyar államszervezetben létrehozza az Alkotmánybíróságot. 1990 január 1-től működik ez a fórum 5 alkotmánybíró részvételével. Az eredeti elképzelések és a róla szóló törvény szerint végső formáját akkor nyeri el majd az Alkotmánybíróság, ha 15 tagu lesz. Tehát három szakaszban jön majd létre. Egyelőre a második szakasznál tartunk. Az első félév teljesítményét értékelték ma egy sajtótájékoztatón, vendégünk a stúdióban dr. HOLLÓ András az Alkotmánybíróság főtitkára.

Mit állapítottak meg saját magukról, milyen volt az első félév?

- Hát úgy vélem, hogy megpróbáltunk tárgyszerűen és tárgyilagosan értékelést adni. Részben foglalkoztunk azzal, hogy milyen ügyek kerültek hozzánk, mennyiben voltunk a társadalom és az állampolgárok számára fontosak. Másrészt milyen jellegű döntéseket hoztunk és milyen perspektíva áll az Alkotmánybíróság előtt.

- Jó sajtójuk volt, úgyhogy úgy tűnik, fontosak?

- Valóban, ez alatt az 5 hónap alatt, ahogyan statisztikánkat áttekintettük 655 ügy érkezett hozzánk, ami azt mutatja, hogy az állampolgárok valóban talán túl sokat is vártak az alkotmánybíróságtól. A túl sok azt jelenti, hogy sok minden olyan kérdéssel is hozzánk fordultak, amivel sajnos nem tudtunk foglalkozni.

- Honnan tudhatták volna az emberek, hogy mivel illik meg keresni az Alkotmánybíróságot?

- Az az igazság, hogy mi ennek érdekében próbáltunk bizonyos értelemben azért tájékoztatásokkal szolgálni a T. állampolgárok felé -

- Elképzelhető, hogy ez nem igazán sikerült?

- Hát most megkísérlem. Ez azt jelenti, hogy az alkotmánybíróság alapvetően a jogalkotás alkotmányosságával foglalkozik. Tehát ez azt jelenti, hogy nem az egyedi hatósági vagy bírósági jogalkalmazói döntéseknek az alkotmányossága vitatható nálunk. Vannak olyan alkotmánybíróságok, ahol adott esetben a helyes jogot alkalmazó bíróság döntésének alkotmányszerűsége is vita tárgya lehet. -

(Ráadás)

- Ez a főbiróság akkor.

- Igen. A magyar Alkotmánybíróság az a jogalkozás alkotmányosságára koncentrált és adott esetben az ugynevezett alkotmányjogi panaszal belép azért az állampolgári alanyi jogi viszonyokba, ami azt jelenti, hogyha egy állampolgár kap egy döntést bíróságtól, . közigazgatási szervtől és úgy ítéli meg, hogy ez a döntés egy alkotmányértő jogszabályon alapszik, abban az esetben alkotmányjogi panasszal élhet hozzá. Igaz, akkor mi elsősorban az adott jogszabály alkotmányosságát vizsgáljuk, de nyilvánvaló annak a következménye az lehet, hogy adott esetben meg kell óvni magunkat egy ügyésznek azt jogerős államigazgatási határozatot, ami egy adott alkotmányértő jogszabályon nyugodott. Vagy törvényességi óvás legfelső bíróság részéről jogerős bírói ítélettel szemben, mert ez a bíróság egy alkotmányértő teszem azt minisztertanácsai rendelet vagy törvény rendelkezésein alapszik.

- 655 ügyet említett, ennyit iktattak, mennyi ezek közül az, ami igazából önköz tartozik?

- Ami igazándiból hozzánk tartozik az ennek egy közel egyharmada, 240 körüli ügy.

- Hogy tudják ezt elbírálni?

- Hát ehhez idő kell kétségtelesen. Ugy mondanám, hogy kialakítottunk egy technikát és ennek a technikája egy ugynevezett reálív ügyrendi forma, azért foglamzok így, mert az Alkotmánybíróságról szóló törvény szerint, ügyrendi törvény szerint kell működünk, de eddig a korábbi parlamentnek nem volt erre érthető módon politikai okokból ideje, hogy napirendre tűzze ezt az ügyrendi törvényjavaslatunkat és az új parlamentnek sincs még egyelőre ideje ezzel foglalkozni, mert ugye mostanában a képernyőn is tapasztalhatjuk, hogy mennyire elfoglaltak.

- Tehát akkor ex-lex állásokat uralkodnak az Alkotmánybíróságnál?

- Az tudás lenne, mert egy hatályos alkotmánybíróságról szóló törvény alapján működünk, csak a belső mechanizmusunk úgy mondhatnám egy kipróbálás alatt lévő mechanizmus, de azon elvek, rendező elvek és eljárásai elvek alapján működünk, amit majd annak idején törvényjavaslat formájában próbálunk majd a parlament elé terjeszteni. Tehát a mechanizmus az, hogy van egy főtítkárság, amely a beadvány áradatokat szűri és azokat továbbítja és az elnöki szignálással érdemben elindul az alkotmánybírósági eljárás. Tehát kész szakasz van, leegyszerűsítve. Van egy szűrő jogi elemző szakasz és egy érdemi előkészítő ügydöntő szakasz így próbálunk működni.

- Hány van egyébként?

(Ráadás)

- Viszonylagos létszámot tudok mondani, egy olyan 75-80-as létszámmal dolgozunk jelenleg.
- És 5 alkotmánybíró van.
- Igen.
- A többiek?
- Öt alkotmánybíró, minden bírónak stábja van és van a főtitkárság és van egy gazdasági apparátus. Én most az egész létszámot mondtam. Az ugynevezett szakmai apparátus az olyan 60 körül lehet.
- Megszokták-e már, hogy két helyen működnek, nem egy helyen? Esztergon nagyon akarta, hogy ott legyen az alkotmánybíróság, de a szakemberek elsősorban önök, akik az effektív érdemi munkát végzik, ezt helytelenítették. Olyan kompromisszum született, hogy ott is van alkotmánybíróság, ha oda kimennek nem kevés költség árán és Budapesten is.
- Kétségtelen, ez egy ilyen döntés lehet erre mondani. Annak idején a parlament hangulatára hagyatkozva a vidéki Magyarország iránti tiszteletből egy közjogi méltóságot prezentáló intézményt telepített le egy nagymultu kisvárosba. De ezentúl nemigen tudott ez a nagymultu kisváros értünk tenni, mert valóban ez egy olyan nagyfoku költség kihatású akció lenne egy alkotmánybírószágot a teljes infrastruktúrával letelepíteni egy kisvárosba, amire ma Magyarországnak nincs pénze.
- Viszont nagyon színes, mert az akció, amikor levonultak a kamatadóról kétszer is dönteni Esztergomba, akkor nagyon tetszett az embereknek.
- Fogunk még levonulni egyszer. kétszer biztos, vagy talán többször is, de ez a jövőtől is függ, hogy ebben a kérdésben esetleg nem kerül-e egy újraértékelési eljárás a székhelyünket illetően. Jelenleg így működünk. Itt dolgozunk és adott esetben, nagyobb jelentőségű döntéseinknél pedig megnyilvánulunk Esztergomban.
- Most 5 alkotmánybíró funkcionál, újabb ötöt kell, vagy kellene választani.
- Nem kellene, kell!
- Azért mondom kellene, mert lehet, hogy ennek a parlamentnek nem jut ideje erre, akkor pedig törvényellenesen működik majd az alkotmánybíróság, hiszen a törvény azt mondja, hogy július 2-től egész pontosan 10 alkotmánybírónak kell lenni. Mi történik akkor? És hogyan választják meg egyáltalán?
- A törvények erre van előírása, 11 nyeg az, hogy jelölő bizottságot kell a parlamentnek kiküldeni. Ez a jelölő bizottság a frakciók képviselőiből áll. Ez a jelölő bizottság a jelölteket bemutatja a parlamentnek és a parlament dönt a jelöltek felett. Az egy izgalmas kérdés, hogy ez a jelölő bizottság hogy tevődik majdan össze. Az eddig alkalma-

(Ráadás)

zott parlamenti struktúra kiépítésénél az ugynevezett arányossági elv alapján, vagy az egyenlőség elve alapján?

- Van-e tudomása arról, hogy elindult-e ennek a bizottságnak a kijelölése, kialakítása? T árgyalnak-e már róla? 2-3 hét van már csupán.

- Én erről igazán nem tudok. A parlamenti főtitkárral ezügyben már egyszer kétszer váltottunk szót. Ő megnyugtatót, hogy ők ezt evidenciában tartják, én remélem, hogy nem sokára sor kerül ennek a bizottságnak a kiküldésére.

- Hallgatóinkat azt hiszem az érdekli legjobban, hogy pillanatnyilag milyen üggyel foglalkoznak, vagy milyen ügyekkel foglalkoznak? Annyi megjelent már, hogy a halálbüntetés eltörléséről vagy fönntartásáról hamarosan dönteni fognak. Az abortusz ez a kettő, az amerikai fogol-
táborokban végzett munka ellenértékének a kifizethetősége - mik r
legérdekesebbek?

- Hát azt mondanám, hogy az állampolgárok széles tömegét érintően nem vitásan, hogy a legnagyobb jelentőségű az eddig felsoroltak közül a kettő, a halálbüntetési téma és az abortusz.

- Itt a lényeg az, hogy az élethez való jog és az állam korlátozhatósága, vagy korlátozhatatlansága hogyan alakul?

- Ugy mondhatnám, az állam büntető hatalmának mi az alkotmányos tere. Kiterjed-e az alkotmány az állam büntetőjogi hatalma alkotmányosan kiterjed-e az élet elvétele, az élethez való elidegeníthetetlen jog nem minősíthető-e úgy, hogy ez egy korlát, alkotmányos korlát, hogy ide már nem léphet be az állam a maga büntetőjogi hatalmával.

- Ön nem árulhatja el, hogy az öt bíró hogyan foglal állást?

- Hát nem és nem öt bíró, mert feltehetően, sőt ez a feltehetően nem is igazán jó, nagy valószínűséggel azt kell mondanom, hogy ezt már a lo tagu alkotmánybíróság fogja eldönteni.

- Ha azt az elvet követik, vagy ha a közhangulatot figyelembe veszik, akkor itt azt hiszem a halálbüntetés fönntartása várható? Egyáltalán, ne haragudjon, mennyire vehetik figyelembe a közhangulatot, a politikai szituációt, a kompromisszumokat, a megkötendő kompromisszumokat?

Teljesen függetlenek tudnak maradni?

- Erre elvileg borzasztó egyszerű a válasz. Nyilvánvalóan egy alkotmány bíróságnak az evidencia az alkotmány és az alkotmányos elvek. Tehát a politikai szituáció, az aktuál politika, társadalmi közhangulat, az nem lehet befolyásoló tényező.

- A kamatadónál azért volt!

- Hát erre én azt tudom mondanom, hogy nem igazán fogadom el ezt a meg-

(Ráadás)

jegyzést, mert a kamatadóval kapcsolatosan mi akkor döntöttünk, amikor még nem volt meg az IMF döntés, hanem megszületett a kamatadó tárgyában az alkotmánybírósági döntés és este jött a telefon, hogy megszületett a döntés. Tehát tulajdonképpen nem voltunk, hogy így mondjam, tekintettel arra, hogy ez mit jelenthet adott esetben.

- Másoknak más a véleménye. Esztergomban is nagyon néztük az órákat, pontosan 16 órakor és számoltuk a tengerentúlról az időszámítást, de -

- Én belülről mondom ezt, hogy határozottan, lehet, hogy voltak ilyen külső jelei, de, hogy ez biztosan ilyen felfogással született, mint ahogy az előbb elmondtam ez felelősségemre merem állítani.-

- Köszönöm szépen a beszélgetést Holló András doktornak, az alkotmánybíróság főtitkárának.

Ezzel a Ráadás végetért.

- ooo -

KOSSUTH ADÓ

(junius 12-i adás)

FELGYORSULT TÖRTÉNELMÜNK KÉT ESZTENDEJE: 1989-1990.

A Történelmi Igazságtétel Bizottság koronatanui.

A műsor résztvevői: Zimányi Tibor, Vásárhelyi Miklós, Maléter Pálné, Göncz Árpád, Hegedüs B. András, Fodor Gábor, Rózsás János.

Szerkesztő-műsorvezető Földes Péter és Tóbiás Áron.

(Interjúk a Történelmi Igazságtétel Bizottság megalakulásáról, munkájáról, további terveiről. - A 30 perces műsor szalagon)

- ooo -

KOSSUTH - adó.

DÉLI KRÓNIKA.

12 h.

A mikrofonnál Müller Mihály.

A belga király I. Balávin mai programjáról és a két külügyminiszter délelőtti sajtótájékoztatójáról Narancsik Ágota jelenti:

- Egyelőre nem oldják fel a vízumkötelezettséget a Belgiumba utazó magyar turisták számára. Könnyítések már bevezettek ugyan, de a teljes vízum mentesség csak lassan és fokozatosan fog megvalósulni, jelentette ki Mark Eyskens belga külügyminiszter ma délelőtti sajtóértekezletén magyar partnerével JESZENSZKY GÉZÁVAL folytatott tárgyalásait követően. A külügyminiszter röviden tájékoztatott megbeszéléseikről, melyek során nemzetközi helyzet főbb kérdései mellett a két ország kapcsolatait értékelték. Egyebek között megálgalpitották, hogy a belga-magyar kapcsolatok Eyskens külügyminiszter szavával élve nagyon nem kielégítőek és Brüsszel határozott lépéseket tesz ezek javítása érdekében. Mark Eyskens a belga uralkodó és felesége, Fabiola királyné kíséretében tegnap érkezett Magyarországra. A mai sajtótájékoztatója ideje alatt I. Balávin a történelmi igazságtétel bizottság képviselőit fogadta, akiktől átvette a Nagy Imre emlékérmet, majd ANTALL JÓZSEF miniszterelnökkel találkozott, ezt követően pedig budapesti városnézésre indult.

Külföldi jeeltnések:

Ma vitatják meg a szovjet képviselők azátdolgozott Rizskov tervet. Izbéki Gábor jelentése:

- Szó se lehet arról, hogy visszatérjünk a parancsuralmi gazdaságirányításhoz. Ezt olvashatták ma a Pravdában azok aképviselők akik azért gyűltek össze, hogy meghallgassák az átdolgozott Rizskov tervet, amelyet hivatalosan Áttérés a szabályozott piaci gazdaságracimmel emlegetnek. A tét óriási, mert minmt az egyik képviselő megejegyezte a gazdaság állapota napról - napra, óráról - órára romlik. A terv személyesen Rizskov számára is fontos, mert ha nem fogadják el, vagy a gazdaságban már a nyáron telejs csőd lesz, akkor alighanem le kell mondania. Gorbacsov szerint a terv elutasítása eseten a gazdaság még tovább romlik és a lakosság életszinvonala méginkább csökken mint most. A parlamentnek és a kormánynak nincs msá választása:

(DK.)

minthogy figyelembe vegye a lakossági félelmeket és az áramelésekkel párhuzamosan valami jót is ígérjen, hogy a tervet elfogadják. Ha mást nem hát azt, hogy az első körben teljes lesz akompenzáció. A közgazdászok pedig azt várják, hogy a szabadáras termékek köre jelentősen nő, ami az új vállalati törvénnyel és vállalkozási törvénnyel együtt már tényleg növelni fogja a vállalkozó kedvet, talán még a munkanélkülivé váló pártapparcsikok között is.

Az amerikai elnök bátorítónak nevezte a szovjet államfő moszkvai találkozójt a függetlenségre törekvő három balti köztársaság parlamenti elnökeivel. Bush kijelentette, reméli, hogy a megbeszélések közelebb hozzák a balti államok önrendelkezését. A litván parlament elnöke Landsbergis szintén úgy nyilatkozott, hogy a moszkvai találkozón sikerül némi haladást elérni. (Ismétlés.)

A kormánycsapatok ma reggelre megtisztították a bukaresti egyetem előtti teret. A történelekről szól Oltványi Otto tudósítása:

- Bukarestben az Egyetem téren már nyoma sincs az 51 napos folyamatos tüntetésnek. A hajnali órákban rendőri erők támadták meg az elbarrakádozott téren a tüntetők kis csoportját és megrohamozták az éhségsztrájkolókat sátraikat is. A hatóságok képviselői arra hívatkoztak, hogy az ott lévők engedély nélkül folytattak demonstrációkat. Az ügyészség tegnap esti közleményét az éjszaka két alkalommal is felolvaszták a TV-ben, amely szerint a lakosság részéről több bejelentés érkezett a hatóságokhoz. A bejelentők kifogásolták, hogy a tüntetők akadályozzák az állampolgárok szabad mozgását és a közúti forgalom menetét. Ezért felhívták az Egyetem-térieret arra, hogy szüntessék meg a szabálytalanságokat, állítsák helyre a rendet. Mivel ez nem valósult meg, ezért következett be a ma hajnali erőszakos beavatkozás. Több letartóztatás történt, az éhségsztrájkolókat pedig elszállították a kórházakba. Az akcióval véget ért Bukarestben az 51 napos tüntetés sorozat, amely követelte a kormány lemondását, Iliescu elnök távozását és a belügyminiszter menesztését. Fő jelszavában a tesmervári kiáltványt támogatta és a kommunista visszarendeződés ellen hívta fel az ország népét.

Románia csak akkor léphet be Európába, ha a nemzetiségi kérdést európa

(DK.)

módon klezeli, modnta az amerikai törvényhozásban SÜTŐ ANDRÁS. Felhívta akülföldi kormányokat, hogy ne nyilatkozatai, hanem tettei alapján ítéljék meg a bukaresti vezetést. SÜTŐ ANDRÁS bírálta a romn kormányt, amiért az eltüri a fasiszta Vatra Romaneasca programját és emlékeztetett arra, hogy Petre Roman kormányfő megvédte a szervezetet, amikor kijelentette, hogy annak programja nem nacionalista és nem is fasiszta.

Jegyre adják júliustól a cukrot és a mosóport Várnában. A helyi tanács döntését kmentálva szófiai illetékesek cáfolták, hogy országosan is hasonló intézkedést vezetnének be. A bolgár ellenzék lapj szejrnt mrá az állami tartalékokat használja fel a szerintük kommuniszt kormány.

Nagy titoktartás övezi akormányalakítási tárgyalásokat Prágában. Forró Evelyn tudósítása:

- Vátlizatlanul csak azt lehet tudni, hogy Marian Calfat bizták meg az uj kabinet tető alá hozásával és hogy a polgári fórum valamint a Szlovákiában győztes nyilvánosság az erőszak ellen mozgalom vesz részt a megbeszélésen. A titkolódzás mögött prágai megfigyelők szerint az a bizonytalanság áll, hogy még maga a fórum sem tudja, hogy kivel lépjen koalícióra. Korábban azt mondták, hogy a ker. demorkata prátoknak is részt kellene vállalniok. A szlovák ker. demorkrata mozgalom nevében viszont Jan Carnogurski elutasította a részvételt a szövetségi kormányban. A fórum nyilvánvalóan el akarja kerülni az egy párti kormányzás buktatóit, no meg szövtségest keres, mert a parlamentben vannak olyan döntések, amelyek elfogadásához három ötödös többség kell. A kormányalakítást némiképpen háttérbe szorította az ujjabb bartoncik bomba. A belügyminiszterhelyettes közlés átadta a Mlada Fronta című lapnak azokat a dokumentumokat, amelyek bizonyítják, hogy a néppárt elnöke Hajek álnéven a brunoi titkosrendőrség ügynöke volt. Tegnap késő este az Altualiti műsorban jelezték, hogy bemutatják a bizonyítékot a lapban, ennek aztán az lett a következménye, hogy ma hajnalban órákkal a nyitás előtt hosszú sorok kigyóztak az ujságos standoknál. A mai lapok közlik azt is, hogy a prágai munkatrása elnézést kért a fórum egyik képviselőjétől, Listtől mert azt irta róla, hogy a CIA ügynöke volt. A szovjet tudósítónak különben az votl a véleménye, ha a feddhetetelnségi vizságlatot

(DK.)

kiterjesztik arra is, hogy ki dolgozott külföldi hirszerző szervezetek, akkor a polgári fórum jelöltjei közül nagyon kevesen maradtak volna. Ezt a kiejelentését a jelek szerint fenntartotta, mert ezért nem kért elnézést.

(Folytatás a következő oldalon.)

(DK)

- Ujabb nyugatnémet terroristák tartóztattak le az NDK-ban. Bedő Ivánt hallják:

- A német-német együttműködés nagy sikereként értékelte az NDK belügyminisztere, hogy újabb nyugatnémet terroristát tartóztattak le az NDK-ban. Egy hét alatt ez a második nagy fogás, vagyis úgy látszik a hírhedt vörös hadsereg frakció tagjai valóban az NDK államvédelmének vendégszeretétét élvezték, amikor az NSZK-ban már forró lett lábuk alatt a talaj. Most viszont másfajta német-német együttműködés bontakozott ki, még pedig a két német állam központi bünygyi hivatalai között. Az eredmény, hogy Magdeburgban most tartóztatták le Inge Friedtet, aki a 70-es évek végén több merényletben és emberrablásban vett részt nyugatnémet tpolitikai és pénzügyi vezetők ellen. Az akció olyan sikeres volt, hogy maguk amagdeburgi rendőrök is meglepődtek, hiszen alig néhány napja, hogy az NDK-beli városban megjelentek a nyugatnémet bünygyi hivatal odeát jólismert plakátjai a lo legveszélyesebb körözött terrorosta fényképével. Egy drezdai napilap mai hire szerint, a tovább: nyugatnémet terrorista éveken át Drezdában élt, de most nemtudni hol van.

- Az NDK kormányfője és az ENSz főtitkára szerint a német egyesülésnek nem szabad veszélyeztetnie a békét és a nemzetközi biztonságot. Lothar de Maiziere New Yorkban az egyesült Németország ENSz képviseletéről is tárgyalt Perez de Cuellaral. Az NDK miniszterelnöke Washingtonban elutasította Gorbacsov szovjet elnök javaslatát arról, hogy az egységes Németország egyidejűleg a NATO_nak és a VSz-nek is társult tagja legyen.

A kelet és nyugatberlini városatyák együttes ülésükön megállapodtak a várost csaknem 30 éve kettéosztó fal lebontásáról. A munkálatokat már ma megkezdik és a hónap végéig be is fejezig. Julius 1-e után megszűntek a városi határőrséget is Berlinben.

- A lengyel kormány meghátrált a sztrájkoló vasutasok előtt, jelenti varsói tudósítónk Nemes Gábor.

- Minden korábbi fogadkozás ellenére a lengyel kormány mégis meghátrált a nemrég országos sztrájkkal fenyegetőző vasutasok előtt és július 1-től átlag 180.000 zlotyval, vagyis több mint 2200 forinttal emeli bérüket.

(DK)

A nagy tengermelléki vasutassztrájk tehát utólag mégis sikerrel járt. Bár az egyik szakszervezetnek ez is kevés és nem írta alá a megállapodást. Mindenesetre Walesa ma győztesként utazhat ma a vasutasokhoz. Ismét bebizonyította a kormánynak, hogy csak ő képes megfékezni a tiltakozó akciókat. Ugyanakkor a dolgozóknak azt demonstrálhatja, hogy amit megígér nekik, azt el is éri. A Szolidaritás elnökének ez a siker nyilván tovább növeli elnöki ambícióit. Bár a külföldi partnerek egyre nagyobb értetlenséggel nézik a Walesa által kirobbantott belharcot a lengyel vezetésben. Rostenkowski amerikai szenátor Gdanskban kerek perec meg is mondta a munkás vezérnek, hogy az amerikaiakat aggasztja az egység hiánya a lengyel kormánytáboron belül. És attól félnek, mindez megakadályozza az oly annyira szükséges reformok végrehajtását.

Algériában aze első többpárti választásokon az iszlám ügy front nevű fundamentalista párt szerezte meg a győzelmet. A korábbi egyetlen párt a nemzeti felszabadítási front a második helyre szorult. A szavazatok százalékos megoszlása egyelőre nem ismert, de a belügyminisztérium közölte, hogy az arra jogosultaknak mintegy fele jelent csak meg az algériai választásokon.

Libiában feloszlatták a hadsereget és helyébe önkéntes miliciát állítanak fel. Erről a tripoli rádió számolt be és emlékeztetett Kadhafinál arra a bejelentésére, hogy a közvetlen népidemokrácia megvalósítása érdekében Libiában a felfegyverzett nép veszi át a hagyományos hadsereg feladatát.

Kínában több hónapra tervezett országos hadjáratot indítanak a szervezett alvilág ellen. A közbiztonsági miniszter nyilatkozata szerint, azokról a maffia csoportokról akarják megszabadítani a társadalmat, amelyek tevékenysége a társadalmi, gazdasági élet szinte minden területére kiterjed. A kínai alvilág valósággal terrorizálta az országot. Gyakori a bank és a postarablás, a robbantásos merénylet és az emberkereskedelem.

- Még egy magyar vonatkozású hír külföldről:

- Várhatóan ma írják alá az együttműködési megállapodást Magyarország és az Európai Szabadkereskedelmi Társulás azaz az EFTA között. A szer-

(DK)

vezet miniszteri kormányfői értekezletére Göteborgba utazott KÁDÁR Béla a nemzeti gazdasági kapcsolatok minisztere.

- A megállapodás háttéréről és az intézményes kapcsolat jelentőségéről Farkas Zoltán kommentárja következik:

- Hazánk számára ez a megállapodás két ok miatt jelentős. Egyrészt az EFTA országai egymásközti iparcikk forgalmukban sem vámokkal, sem mennyiségi korlátozásokkal nem gátolják a kereskedelmet. Másrészt az EFTA a közös piaccal is szabadkereskedelmi megállapodást kötött. Így módon az iparcikk forgalomban Európa nagyobbik és fejlettebb része már egységes. Ebből mi egyelőre ki vagyunk rekesztve. Most olyan úgynevezett asszimetrikus szabadkereskedelmi megállapodás megkötésére törekszünk, amelynek lényege, hogy az EFTA országok egy átmeneti időszakban nagyobb értékben nyújtanának számunkra engedményeket, mint mi tesszük. Mivel egy szabadkereskedelmi megállapodás révén ugyyszólván teljesen felszabadulna a magyar import és ez tovább rogyasztaná az amúgy is knockoutolt magyar ipart. Az EFTA országokkal folyik konvertibilis külkereskedelmi forgalmunk egyharmada. Az együttműködési nyilatkozat után minden bizonnyal mód nyílik exportunk jelentős növelésére.

- Csak kedvező megállapodásokkal nem lehet jó kapcsolatokat a külgazdaságban kialakítani. Megfelelő üzleti stílus, vállalkozó szellem, nos ezek is kellenek. Egy keszthelyi kiállításon, amelyet a MTESZ és a kisiparosok szerveztek, Ekler Elemér ezt is megtalálta Keszthelyen.

- Nincs összhangban a politikai és a gazdasági átalakulás hazánkban, hangzott el azon a nemzetközi vállalkozói fórumon, amely a keszthelyi Helikon kastélymuzeumban kezdődött. Magyarországon még nem alakultak ki a külföldi tőke fogadásának feltételei, állapította meg megnyitó beszédében dr. CZOMA László országgyűlési képviselő, a vendéglátó kastélymuzeum igazgatója. Ugyanis mi, mármint magyarok, még mindig érzelmi alapon közelítjük meg a gazdaságot, ahol pedig szigorú, objektív törvények uralkodnak. A leendő tőkés partnerek iránti érdeklődésünket egyébként szemléletesen tükrözi, hogy a vállalkozói fórumon résztvevő külföldi szakemberek Ausztriából illetve az NSZK-ból érkeztek. A négynapos konferencián szó lesz majd a vállalkozás barát gazdaságpolitikáról, az ehhez szükséges adó és hitelpolitika reformjáról. A résztvevők szerint ugyanis nem a vállalkozókat kizsigerelő pénzügyi mechani-

(DK)

musra és bankrendszerre, hanem az állami költségvetés működését garantáló, tehát eredményesen gazdálkodó polgárságra van szükség hazánkban.

- Szerdán és csütörtökön az Országházban a bizottságok üléseznek. Ma is 12 képviselőcsoport tárgyal.

A honvédelmi bizottság ülésén Gárdai László járt:

- A szovjet fél követelése a csapatkivonások után 50 milliárd forint. Ezt a tényt AMBRUS, Antal a minisztérium államtitkára erősítette meg a képviselőknek tartott tájékoztatójában. A honvédelmi tárca számára a null szaldós egyenleg lenne elfogadható. Eddig csak annyi biztos, hogy hosszú vitára kell számítani. Ambrus Antal vezérőrnagy elmondta azt is hogy a csapatkivonások az ütemterv szerint történnek, eddig 261 vasuti szállítmány került át szovjet területre. KÉRI Kálmán hozzászólásában azt szorgalmazta, hogy a honvédelmi tárca tegyen lépéseket annak érdekében, hogy a szovjet fél az 1956-os bevonulást ítélje jogtalannak volt aki azt kérdezte, ha nem sikerül a megegyezés a vagyoni jogi vitában, akkor melyik bírósághoz lehet fordulni jogorvoslatért? A nemzetközi fórum nem lenne hatékony, mondta válaszában az államtitkár. A gazdasági pozíciók nem jók ahhoz, hogy az egyességet kompromisszum nélkül lehessen megkötni. Ma még 4 kérdésről kellene tárgyalnia a képviselőknek. Így várható, hogy megvitatják azt a koncepciót, amely azt szorgalmazza, hogy jöjjön létre egy, a hajdani csendőrség közbiztonsági teendőit ellátó szervezet. Állást foglal a bizottság a legfőbb ügyész jelentéséről is, amely a CZINEGE-ügy részleteivel foglalkozik.

- Államtitkár-jelölt meghallgatására is sor került a költségvetési bizottságban Nagy Kata jelenti:

- nem volt ismeretlen a bizottság tagjai számára KIRÁLY Péter, aki szakértőként már korábban is résztvett az itt folyó munkában. Ezuttal azonban mint az újjászerveződött pénzügyminisztérium közigazgatási államtitkár jelöltje mutatkozott be. A 37 éves közgazdász, aki a pénzügyminisztérium szakmai hierarchiáját végigjárva résztvett szinte valamennyi termelő ágazat adó és jövedelem szabályozási rendszerének kidolgozásában, 1987 óta munkálkodik különféle reform jellegű szakmai kollektívákban, köztük a HID-csoportban is. Ahogyan elmondta, eddig sem a szakmai apparátus hibája volt, hogy a részvényt csak szocialista vagyoni jegynek nevezhették és valódi csőd helyett csak felszámolási eljárások

(DK)

indulhattak el. Az új pénzügyminisztérium rövidtávu feladatait a privatizációs folyamatok korrekciójában, a KGST országokkal való új elszámolási rendszerre való áttérésben látja. A kormány három éves gazdaságpolitikai programjának előkészítése keretében pedig az államadósság kezelése és a piacgazdaságba történő átvezetés a legfontosabb feladat.

- Lengyel Anna a Rádió, TV és sajtó albizottság ülésén járt.

- Szó szerint idézem az első napirendi pontot, a miniszterelnök ANTALL József üzenete szerint július 15-ig nevezi ki a TV elnökét és a TV bizottságot. Jelenleg a jelöltekkel folynak a tárgyalások. A képviselő azt kérték, hogy ajánlottakat hallgassa meg a rádió, a TV és a sajtó albizottság, mielőtt nyilvánosságra hozzák. Most a sajtó illetve média törvény tervezetéről tájékoztatja a képviselőket dr. MOLNÁR Zoltán az igazságügyminisztérium képviselője. Elmondta, hogy külön szeretnének a sajtószabadságról egy törvényt készíteni. Erre azért van szükség, mert a jelenlegi alkotmány a sajtószabadságról részletesen nem szól. A törvénytervezetben helyet kapna a cenzura tilalma is. Jelenleg ugyanis bármilyen furcsa, nincs rá tiltó törvény. Külön szabályozzák a rádió és a TV működését, melynek alapelve kell, hogy legyen a teljes függetlenség.

(Folytatás a következő oldalon.)

(DK)

- Guljás Erika a társadalombiztosítási alap felügyeletéről hallgatott meg vitát az Egészségügyi Bizottság ülésén.

- Valamilyen formában meg kell gyorsítani a társadalombiztosítás önkormányzatról szóló törvény előkészítését. Ám annak elfogadásáig is meg kell oldani a társadalombiztosítási alap felügyeletét, hogy ennek a kettős igénynek egy néhánytagú felügyelő bizottság és a jelenleg is működő társadalombiztosítási albizottság együtt, vagy pedig egy új külbizottság tud a legjobban eleget tenni, erről vitáznak jelenleg a képviselők a parlament Egészségügyi Bizottságának ülésén. A bizottság mdf-s elnöke és a képviselők egyrésze szerint azért kellene a pénzeket felügyelő munkacsoportot létrehozni, mert jelenleg senki nem ellenőrzi, hogy a járulék befizetésekből összegyűlt pénz mire költi a társadalombiztosítás. A FIDESZ és az SZDSZ érvei szerint viszont ezekkel a pénzekkel gyakorlatilag nem lehet szabadon gazdálkodni, hiszen a nyugdíjak és a juttatások összege kötött, és alig marad felesleg, túlzott bizalmatlanságot mutat, ha külfönn ellenőrizni akarják. Az SZDSZ szerint sokkal inkább az egészségügyi hálózat működéséért is felelős társadalombiztosítás önkormányzatának megteremtését kellene sürgetni.

-

- Orosz József a Mentelmi Bizottság ülésén próbált részletes információkat szerezni, ám az ülés zárt volt.

- Zárt ajtók mögötti titok marad továbbra is a debreceni szobordöntögető, az MDF képviselő, Szabó Lukács mentelmi ügye, a kérdéssel foglalkozva mentelmi és összeférhetetlenségi bizottság mai kb. félórás zárt ülésén, kijelölt egy előadót, aki részletesen vizsgálja, hogy függesszék-e Szabó Lukács mentelmi jogát. Ennél többet a bizottság tagjai nem árultak el, mindenesetre azt sejteni lehetett, hogy nem egyszerű ügyről van szó. A helyzet kissé bonyolult, ugyanis az alkotmány és a BTK hatályos rendelkezéseit szemelőtt tartva, parlamenti képviselő ellen tettenérés esetén eljárást lehet indítani, a tettenértést, ill. a bűnelkövetést tanuk is bizonyíthatják, vagyis nem szükség szerű a hatóság jelenléte. Ugyanakkor az előbb elmondottakat meg lehetesen hiányos és ellemondó szabályozásnak minősítette a bizottság elnöke. Minden-

(DK)

esetre a Mentelmi- és Összeférhetetlenségi Bizottság mai ülésére tanukat nem rendeltek be, tehát nemcsak azt nem lehet egyelőre tudni, a kijelölt vizsgálóbiztos hogyan értelmezi a törvény előírásait, de azt sem, mikor fejeződik be a Szabó Lukács ügy, márcsak azért sem, mert a bizottság nem szabott határidőt az ügy lezárására.

-

- Pedagógus munkanélküliség, orosz-tanárok helyzete. Két téma az Oktatási Albizottság üléséről, Horváth Katalin összefoglalója.

- Mostanáig azokat a kérdéseket fogalmazták meg a bizottság tagjai, amelyeket Andrásfalvy Bertalan miniszternek és Manherz Károly államtitkárnak is feltesznek majd, ugyanis mindkettőjüket meghívták a jövő szerdai ülésre. A kérdések pedig a következők: A minisztérium hogyan és mikor rendezi az orosz-tanárok és az orosz nyelvoktatás ügyét, tehát szeptembertől is folyaik tovább az orosz oktatás azokban az iskolákban, ahol nincs más nyelvtanár, vagy nem? Mikor rendeződik a volt egyházi iskolák körül kialakult bizonytalanság? Valós vagy csak mesterségesen gerjesztett félelem a pedagógus munkanélküliség? Az albizottság elég sok levelet kapott, olyan személyektől, akik magániskolát szeretnének alapítani, erre azonban még nincsenek rendelkezések. Jönnek levelek különböző középfokú és felsőoktatási intézményektől is, amelyekből az derül ki, hogy nagy a bizonytalanság az intézmény vezetőjének, tehát a rektornak, ill. az igazgatónak a személye körül. A kérdés pedig, hogy a jövőben választani, vagy kinevezni fogják őket. És még egy a kérdés-csokorból, hogyan tervezi a minisztérium a nemzeti alaptanterv és vizsgarendszer széleskörű megismertetését?

-

- A Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége konferenciát szervezett a munkanélküliségről és a gazdaság válságának kezelési lehetőségeiről, - Hollós János beszámolója.

- A gazdaság jelenlegi teljesítőképessége mellett elkerülhetetlen a munkanélküliség, éppen ezért a leépítések során arra kell törekedni, hogy a feszültségeket a minimálisra csökkentsük,

(DK)

elsőrendű cél elérni, hogy az elbocsájtott dolgozók élet-helyzete újbóli elhelyezkedése ne hogy kilátástalanná váljon, ez viszont csak akkor teljesülhet, ha a munkáltatók és a munkavállalók közösen tesznek meg mindent annak érdekében, hogy - idézőjelben - új sínre állítsák azokat, akiknek a foglalkoztatása bizonytalanná vált. A hangsúly tehát azon van, hogy minden érdekeltnek együtt kell működni a munkanélküliség kezelésében. Ehhez szükség van pl. visszafejlesztési stratégiákra, hogy ne legyenek kapkodó döntések - hangzott el többek között a konferencián. Kötni kell ún. leépítési megállapodásokat, amelyben rögzíteni kell az elbocsátandók kiválasztásának elveit, és módszereit, nehogy előfordulhassanak irritáló kivételezések. Módosítani kell a Kollektív-szerződéseket is, amelyekbe többek között bele kell venni a munkaviszony megszüntetéséhez kapcsolódó juttatásokat, az előzetes értesítési kötelezettség teljesítésének módját, a külföldi munkaerő foglalkoztatását, vagy akár az átképzéshez kapcsolódó vállalati kötelezettségeket is.

-

Sport: -----

Időjárás-----

Tartalom-----

- Egy rendőrségi hír:

Betörték Kőbányán a közép-pesti Javyszer Vállalat székházába és az ismeretlen tettesek a nyomok eltüntetésére felgyújtottak négy helyiséget. Mindez mára virradóra történt. A tűzkár 5,5 millió forintra tehető, számítógépek égtek el főként.

- DK műsorvezetője Müller Mihály volt.

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

H Í R E K

14.00 h

Továbbra is csak vizummal utazhatnak a magyarok Belgiumba. A könnyítésről ugyan szó volt a két külügyminiszter délelőtti bpi megbeszélésén, de mint a belga diplomácia vezetője elmondta, a Közös Piac döntése nyomán fokozatosan törlik el a vizumkényszeret a ny-európai országokba utazó magyar turisták számára. A Magyarországon tartzkodó belga uralkodó Balduin szállásán fogadta ANTALL J. miniszterelnököt, de erről a megbeszélésről még részleteket nem tudni.

A magyarországi szovjet csapatkivonás keretében eddig 261 vasúti szerelvényt hagyta el hazánkat. Ez megfelel az ütemtervnek - közölte ANNUS Antal vezérőrnagy a parlament Honvédelmi Bizottságának ülésén.

Ma tizenkét törvényhozói testület tanácskozik. A tömegkommunikáció ügyeivel foglalkozó albizottságban a sajtó- és a média törvénytervezetéről volt szó. Az elképzelések szerint a jogszabály kifejezetten tiltani fogja a cenzorát Magyarországon. Az is elhangzott, hogy várhatóan a jövő hónap közepéig kinevezik a Magyar Televízió új elnökét. Az Országgyűlés Költségvetési Bizottságában a Pénzügyminisztérium közigazgatási államtitkár-jelöltjét, KIRÁLY Pétert hallgatták meg. A mentelmi ügyekkel foglalkozó parlamenti testület félórás zárt ajtók mögött tartott tanácskozásán arról határoztak, vizsgálóbiztos készítsen jelentés a debreceni szobordöntögető szabaddemokrata fórumos SZABÓ Lukács képviselő ügyéről.

Magyarország diplomáciai kapcsolatot létesített a szuverén Máltai Lovagrenddel, amely a szigeten még a 16. században alapított államot. A Máltai Lovagrendnek ötven országgal van diplomáciai kapcsolata. A magyar Külügyminisztérium tájékoztatása szerint későbbi tárgyaláson dől el, nagyköveti szinten tartja-e majd a kapcsolatot hazánk a Máltai Lovagrenddel.

Az eddigi vizsgálatok szerint nem lövedék, hanem rakétából származó repesz okozta a közelmúltban két gyermek sérülését a kunszentmiklósi szovjet lőtérén. Ezt a szegedi katonai ügyészség vezetője közölte. A fiúk löszert gyűjteni mentek a célponttól elhelyezett

(hírek, 14 h)

egyik roncsautóhoz, amire a lögyakorlat során a levegőből, 1.500 m. magasból, helikopterről nyitottak tüzete, így történt a baleset. Még vizsgálják a helyszínt biztosító örök felelősségét.

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

H Í R E K

15.00 h

A kínai külügyminiszter haladásnak tekinti, hogy a szovjet-amerikai csúcstalálkozóon sikerült elvi megállapodást elérni a hadászati fegyverzet csökkentéséről. CSien CSi-csere Pekingben Igor Rogacsov szovjet külügyminiszterhelyettes tájékoztatta a washingtoni csúcstalálkozóról. A kínai diplomáca vezetője üdvözölte a szovjet-amerikai kapcsolatok javulását, a találkozón szó esett a kétoldalú kapcsolatokról és a kambodzsai kérdésről is.

A szovjet kormány még a diplomáciai kapcsolat felvétel előtt beruházásvédelmi megállapodást kíván kötni Dél-Koreával. Az illetékes szöuli miniszterhelyettes moszkvai tárgyalási után elmondta, a SzU kész arra, hogy lehetővé tegye a külföldi befektetők nyereségének szabad kivitelét az országból és szavatolná a vegyesvállalatokban résztvevő külföldiek védelmét is. A dél-koreai szakember mindezek ellenére nem tartja célszerűnek, hogy a vállalatok máris nagyszabású vállalkozásokba kezdjenek a Szovjetunióban.

Észak-Koreában a kormányzópárt több tagja, valamint vezető újságírók demokratikus mozgalmat szerveznek Kim Ir Szen pártelnök ellen. Ez Silviu Brucan a Romániai Nemzeti Megmentési Front tagja közölte Phenjan-i látogatása után. A román politikus az észak-koreai fővárosban nyílt levélben szólította fel Kim Ir Szent, okuljon Ceausescu sorsából!!!.

Lengyelországban a kormány teljesítette az országos sztrájkkal fenyegető vasutasok béremelési követeléseit.-----ism.

(hírek, 15 h)

Kirgiziában fokozatosan normalizálódik a helyzet Os városában és környékén, ahol a hónap eleje óta tartó nemzetiségi zavargások 148 halálos áldozatot követeltek. A helyi belgyminisztérium jelentése szerint a térségben az üzemek többsége működik és az üzletek is kinyitottak. Kirgízia fővárosában, teljes a nyugalom.

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

DÉLUTÁNI KRÓNIKA

16.00 h

A mikrofonnál a műsorvezető-szerkesztő: Ónody György

Tartalom-----

Időjárás-----

- A belga uralkodó és kísérete mai programjáról hallják Narancsik Ágotát.

- (ismertetések a korábbi tudósításokból).----- A délután folyamán a belga uralkodóprá Esztergomba rándult és látogatást tett Paskai László bíborosnál.

-

- Az IMF alelnöke Budapesten tárgyal. A sajtókonferenciáról Orosz József tudósít:

- Egynapos tárgyalása után Richard *ERB*, a szervezet alelnöke elmondta, hogy az IMF alapvetően elégedett a magyar gazdaság első negyedévi teljesítményével, ugyanakkor veszélyesnek találja, hogy az infláció a tervezett 19 % helyett, 25 %. A Nemzetközi Valutaalap a jövőt illetően optimista, azonban csak abban az esetben kész együttműködni az Antall kormánnyal, ha az tartja a tervezett 10 mrd.-s költségvetési hiányt. szerint az Antall kormány választhat vagy adót emel, és így tartja az IMF által előírt költségvetés hiányt, vagy pedig a kormány csökkenti a kiadásait. Mindazonáltal nem fenyegeti veszély az IMF által nyújtott készenléti hitelt annak fejében, ha a kormány megteszi a szükséges intézkedéseket.

-

(DUK)

- Most a nemzetközi élet eseményeiből. Fenntartásokkal fogadták az NDK-an az állampárt tudójának végelszámolását. Bedő Iván jelentése:

- Több, mint egy óra hosszat számokkal bombázta a szocialista párt pénzügyi vezetője az újságírókat, hogy bebizonyítsa az állampárt utóda a legrészletesebben nyilvánosságra hozza vagyonát. Az elszámolás a pártszékháztól kezdve a vidéki garázsokon át, a Marx-Engels össz-kiadás költségéig mindenre kiterjedt, de a tudósítók mégis elégedetlenek. Nem derült ki, hogy a párt az utóbbi hónapokban kiknek és mennyi pénzért osztogatta szét vagyonát azon kívül, amit a nyilvánosság előtt átadott a kormánynak. A párt külföldi érdekeltségeiről, amelyekről legendák szállonganak, az utódpart vezetői semmi sem tudnak. Amikor a 21 tonna aranyról kérdezték, a pénzügyi vezető ezt mondta, aki megtalálja elteheti magának, mese az egész. Az igazságnak hamar ki kell derülnie, mert a parlament határozata alapján kormánybizottság ellenőrzése alá kerül a szocialisták vágyona, a vagyonkezelőt, egy berlini ügyvéd személyében, tegnap jelenték ki.

-

-----ismétlések-----

- Portré a szlovák ker.dem. mozgalom vezetőjéről, aki átalános meglepetésre, nem kér magának helyet a megalakítandó csehszlovák kormányban. Forró Evelin.----- (ismétlés)

-

- Hol nem lehet ezentúl szétszerelni a kiöregedett szovjet atomtengeralattjárókat? Izbéki G. tudósít:

- A szahalin magasságában lévő csendes-óceáni szovjet kikötő Szovjetszkaja Gavany és környékének lakói elérték, hogy kitiltsák onnan az elhasznált szovjet atomtengeralattjárókat, és abbahagyják azok szétszedését. A Moszkovszkije Novosztyi c. lap riportere adott erről hírt, megírva, hogy a 100.000-nyi lakos sztrájkkal, nagygyűléssel, blokáddal tiltakozott az ellen, hogy itt szedjék ki az atom-

(DUK)

tengeralattjárkból a sugárzó üzemanyagot. Az emberek nem hitték el és a lap szerint megalapozottan, hogy ezt a megadott sürgős tempóban veszélytelenül el lehet végezni. A M. Novosztji idézi azt az adatot, hogy a szovjet atomtengeralattjárók 40 %-a régi és slelejtezésre vár, ám senki sem tudja, hogy végülis mi lesz a sorsuk.

-

- hazai jelentésekkel folytatjuk műsorunkat. Ma tizenkét képviselőcsoport tárgyal a parlamentben. Beszámolót hallanak a Költségvetési Bizottság, a Rádió- Televízió- és Sajtó albizottság, ill. az Alkotmányjogi Bizottság üléséről:

- Az időközben négy fővel kibővült bizottság, ma elsőként KIRÁLY Péter pénzügyminisztériumi államtitkár-jelöltet hallgatta meg, aki az újjászerveződő Pénzügyminisztérium rövid, három hónapot felölelő és a kormány hároméves gazdaságpolitikai programjából adódó hosszútávú szakmai feladatait ismertette. Ezt követően tárgyalták SÓS Károly Attilának, a bizottság elnöknek országgyűlési határozattervezetét, amely ha ezt a parlament is jóváhagyja, felhatalmazza majd a bizottságot arra, hogy egy héttagú, a társadalmi szervezetek költségvetési támogatásának kérdéseivel foglalkozó ad hoc bizottságot hozzon létre. Több korábban már elfogadott képviselői indítvány, így pl. a minisztériumi vagyonátmentésekről, a volt SZOT, a KISZ és a Hazafias Népfront vagyonának elszámoltatásáról szóló indítványok gyakorlati végrehajtására is sor került.

- Az ülés azzal kezdődött, hogy bejelentették, nincs még elnöke a Magyar Televíziónak. ANTALL József miniszterelnök július 15-ig kinevezi és nyilvánosságra hozza a TV Bizottság névsorát is. A rádió, televízió és sajtó albizottság tagjai azt kérték, hogy a jelölteket hadd hallgassák meg mielőtt nyilvánosságra hozzák a névsort. Az egyik képviselő annak a véleményének adott hangot, hogy a TV pártatlanságát felügyelő bizottságnak, mert hiszen csak erről lehet szó, előbb kell összeállnia, értelemszerűen, mint ahogy ki-nevezik a Tv elnökét. A másik két nemzeti intézmény, a M.Rádió és a M.Távirati Iroda, leendő vezetőiről nem volt szó.

(DUK)

- Egy kérdésben, de két döntést kellett hoznia ma az összevont Alkotmányügyi és ügyrendi bizottságnak. Abban kellett határozniuk a képviselőknek, hogy rendkívüli ülészak összehívása esetén az összehívást indokló napirendi ponton kívül más témával, vagy javaslattal foglalkozhat-e az országgyűlés, és hogy ezt interpelláció formájában meglehet-e tenni. A vita után, amely esetenként a párt ellentétektől, sőt a fenyegetőzésektől sem volt mentes, a képviselők úgy döntöttek, hogy a rendkívüli ülészak csak azzal a témával foglalkozzon, amiért összehívták, de legyen lehetőség interpellációra, és ennek alapján rendkívüli ülés összehívására.

-

- És még egy hír a Parlamentből.

Új elnököt és titkárt választott az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottsága, miután a parlament tegnap úgy döntött, hogy politikai államtitkárok nem lehetnek tagjai a törvényhozói bizottságoknak. A képviselők egyhangúlag választották meg elnöknek ROTT Nándort, a ker. dem. néppárt tagját a leköszönő Lukács Miklós helyére. Az új titkár PÁSZTOR Gyula lett. A bizottság ülésén figyelmeztettek arra, hogy egyes nyugati cégek a fejletlenebb országokba, így hazánkba akarják exportálni a környeztet veszélyeztető termelési módokat és hulladékot.

- Egy további jelentés.

Az eddigi vizsgálatok szerint nem lövedék, hanem rakétából származó repesz okozta a közelmúltban két gyerek sérülését a kunszentmiklósi szovjet lőtéren.-----Ism.

Időjárás-----

- A szerkesztő-műsorvezető Ónody György volt.

KOSSUTH ADÓ

TÖRVÉNYKÖNYV

12.45 h

Enyém, tied... miénk. Kié a föld?

A riporter Szigethy Anna.

Beszámoló a Szegeden tartott agrárjogi tudományos vitaülésről.

- (férfi hang) Hölgyeim és uraim, a földről legutóbb szóló 1987 évi 1-es törvény a mai viszonyok között azt hiszem szakmai és nem szakmai körök véleménye szerint túlhaladott.

- (riporter) Dr.Cséka Ervin egyetemi tanár, a szegedi József Attila Tudományegyetem jogi karán a tudományos bizottság elnöke és elnöke voltennek a földjogi, agrárjogi, nem is tudom pontosan hogy fogalmazza meg tudományos vitaülésnek.

- A földjognak a mai problémáit és aktualitását nem kell bővebben indokolni. Egy olyan komplex terület, amely nemcsak, hogy különböző szakjog ágakkal tart kapcsolatot, hanem nem jogi területekkel is, közgazdasági problémák, nem beszélve a politikai kérdésekről is.

- Óh hogyné, helyenként úgy érezte az ember, hogy nem is tudományos vitaülésen van, hanem politikai vitaklubban. Mert a kívülálló számára úgy tűnik, hogy ebben a jogágban ma forradalom van és ezt a forradalmat viszont politikusok és politikai jelszavak és politikai programok idézték elő.

- Ez feltétlenül így van. A mi vitaülésünk egyik feladata és nehézsége lett volna éppen az, hogy megkeressük valahogy a földjogi komplexum tudományos problémáit, már csak azért is, hogy valami újat tudunk mondani olyasmiket, amiket más mint a tudomány emberei, közelebbről most a jogtudomány emberei nem mondanak. Persze nem tudunk szabadulni a politikai megközelítéstől, de ismétlem, a földjognak a saját intézmény rendszerével és saját elvei alapján kell megoldani ezeket a kérdéseket. A mi tudományos ülésünk erre törekedett, hogy járuljon hozzá, esetleg konfrontációval olyan nézeteknek a felszínre hozatalával, amelyek elgondolkodtatják talán a jogalkotót is és esetleg a politikusokat is. A föld, a tulajdon azt hiszem az a terület, amely a legszélesebb körben érdekli a társadalom mindsen tagját, egyéneket és közösségeket egyaránt.

- Dr.Domi Györgyné professzor, az ELTE jogtudományi kar szövetkezeti és földjogi tanszékének vezetője tartott az egyik legfontosabb előadás

(Törvénykönyv: Kié a föld?)

Végighallgatva ezt az előadást elsőként az a kérdés fogalmazódott meg bennem, hogy alighanem nemcsak ma, de 40 évvel ezelőtt, de akár 140 évvel ezelőtt is a földkérdés mindig politikai kérdés volt.

- Ez így van. Minden társadalmi formációban a földkérdés az alapvető politikai kérdések közé tartozott. Ugy is mondhatnám, hogy a tulajdoni forma, a földtulajdoni forma által volt meghatározva. Miután a föld nemcsak termelőeszközként, a termelés színhelyeként, hanem minden emberi tevékenység színhelyeként jelen van minden társadalmi formációban.

- A földről, a földhöz való jogról, a földtulajdonról, a földtulajdoni viszonyokról ma nagyon sok szó esik nem jogi berkekben. Az országgyűlésben, a különböző pártfórumokon, gondolom a tsz-ekben, a faluban egyaránt. Mindenütt elhangzik az, hogy új földjogi törvény kell. Nos ön az előadásban azt mondta, nem egyföldjogi törvény kell, három törvényre van szükség. És ebből a legfontosabbnak nem is földjogi törvényt tartotta, hogy elsőként megalkossák.

- Igen kéremszépen. Az első törvény az ugynevezett jóvátételi törvény lenne. Nekem az a véleményem, hogy nem feltétlenül szükséges egy olyan törvény, amely anyagi jóvátételi szabályokat tartalmaz. Ez azt jelenti, hogy ebben a törvényben elsősorban a kistermelők, kisiparosok, tehát az ugynevezett kis gazdasági egységeknek, ahogy a 47 évi szövetkezeti törvényt ezt annak idején megfogalmazta, a sérelmeit kellene orvosolni és a magyar államnak tőlük feltétlenül elnézést kellene kérni azokért a jog által okozott sérelmekért, amelyeket kénytelenek voltak elszenvedni.

- Milyen körre gondol ön?

- A földtulajdonnal kapcsolatos anomáliák már 1945-től a földreform jogszabályoktól kezdődően kialakultak. Na már most, lehet egy olyan koncepció, amely szerint 1945-re megyünk vissza és mindazokat, akiket napjainkig a földdel kapcsolatosan sérelem ért, azt nema törvény alapján, hanem saját kérelemre rehabilitáltunk. A tulajdonosnak kell eldöntenie azt, hogy akarja-e a földtulajdonát vagy nem. Az állam erre nem kényszeríthet senkit se. Én elsősorban az élethivatalás szerűen mezőgazdasági termelési foglalkozókra, vagy olyanokra gondolok, akik ezt köve-tően kívánják a mezőgazdasági termelést folytatni, hiszen nagyon jól tudjuk, hogy 1945 óta, amikor is a birtok maximum nagysága még elvileg 100-200-300 hold volt, 1977-re már 3 hektárra, illetve 6000 négyzetméterre esett vissza. Ez pedig nem tette lehetővé a mezőgazdasági termelés élethivatalás szerű foglalkozást. Tehát állampolgári jogaikba helyezniünk vissza azokat az embereket, akiket ettől megfosztották.

(Törvénykönyv: Kié a föld?)

- Érdekes, hogy az ön előadását meg mások előadását is, ahogy hallgattam, meg a hozzászólásokat, legkevésbé az 1947-es időpontot tartották szerencsésnek a visszanyúláshoz. Inkább a 45-öst és más időpontot.
- Mert a 47-es tulajdoni állapot visszaállításának megítélésem szerint sem elvi sem gyakorlati alapja nincs. Legfeljebb egy lehet, hogy erre az időre zárultak le a földosztással kapcsolatos telekkönyvezések, az ibgatlan nyilvántartásba történő bejegyzések. Ugy tűnik, mintha ez a dátum véletlen szerűen lenne kiragadva a lehetséges dátumok közül. Na most egy politikát, koncepciót véletlenszerű eseményekre alapozni azt hiszem az elmúlt kormányoknak sem volt szabad és az új kormánynak, amely a jogállam felé halad, meg az európaiság felé halad, egész biztosan, hogy nem lehet.
- Na most a 45-ös állapot? Illetve ezt az állapotot mi indokolja?
- Az indokolja kéremszépen, hogy a 600/1945-ös kormányrendelet nemcsak a nagybirtok rendszert szüntette meg, ez teljesen helyénvaló volt, hanem éritnelt olyan tulajdonosokat is, akik nem voltak sorolhatók a nagybirtokosok körébe. Gondolok itt pl. arra, hogy a 45-ös törvény nemcsak igénybe vette a volt tulajdonosok földjeit, hanem el is kobozta. Pl. akik visszavették eredeti német hangzásu nevüket, hazaárulónak minősültek és összes vagyonuk elkobzás alá került. Majd az 1946 évi 9-es törvény alapján a német ajtku magyar állampolgárok Németországba történő kitelepítése függetlenül attól, hogy mit tettek és mit nem tettek, azon az alapon, mert németajkuak voltak, szintén vagyonekobzás alá került. Elvették azoknak az ingatlanát is, akik 1939 után szerztek 5 holdat meghaladó földterületet, abban az esetben, ha nem foglalkoztak élethivatás szerűen mezőgazdasági termeléssel. Vagy, a székesfőváros 30 km-es körzetében lakóktól nem 100 holdtól felül vették igénybe a birtokukat, hanem 50 hold felett vették igénybe. De mondhatnám azt is, hogy a művelési ágnak megfelelő felszorzást, tehát ugyszer ötszörös szorzatot kellett számítani a szőlő, gyümölcsös, erdő esetében sem volt következetes, Mert már a 20 holdon felüli ingatlanokat igénybe vették. Szóval szerintem ezek olyan anomáliák, amik fölött nem lehet csak úgy elmenni és nem lehet szemet hunyni, hanem ezektől is bocsánatot kell kérni a magyar államnak, nemcsak azoktól, akiktől 47-et követően vették el valamilyen jogcímen a földjeiket.
- Ezen a tudományos konferencián az előadók, a hozzászólók dr. Süveges Márta docenst leszámítva, mindenki a földjogi törvény megalkotásáról, a földjogi kódexről, annak fontosságáról beszélt. Ön viszont egészen másképpen közelítette meg a kodifikálást.

(Törvénykönyv: Kié a föld?)

- Azzal kezdtem, hogy itt van egy jogász gárda, aki nagyon érdekes módon egy új eszme alapján akarja megszervezni a földtulajdont és mégis ragaszkodik a régi ruhához. Vagyis a mezőgazdasági joghoz. Itt a következőről van szó. Amennyiben mi akarunk egy szabad magántulajdont, amely a piaci hatásoknak ki van téve, tehát szabad forgalom tárgya, amelyen a gazdálkodás szabad, tehát az elidegenítés sincsen megszervezett meghatározott módon, akkor ez a szabad magántulajdon megint visszakerül a polgári jog körébe és a szerződés szabadsága fogja rendezni a földre vonatkozó összes tulajdoni és gazdasági viszonyokat. Ennek következtében nem beszélhetünk többé agrárjogról és nem beszélhetünk többé földtörvényről, földkódexről. Mert a földkódex az a magántulajdon államigazgatási korlátozása mind a szocialista országokban, mind a kapitalista országokban.

- Amennyiben ez így igaz, akkor önök munka nélkül maradnának, vagy átképeznék magukat polgári jogászoknak, magánjogászoknak. Viszont ön más is mondott. 1992-re előre nézve -

- Ugy van. Én azt próbáltam bizonyítani, hogy akkor, amikor a nyugat-európai országokban alapvetően a XX. század elején kezdett kilépni Franciaországban és a többi országokban is a polgári jog keretében a földre vonatkozó szabályozás, ezek az igyekezetek a tulajdonos jogát próbálták csorbitani és a haszonbérlet jogát próbálták szélesíteni. Ezek nem vezettek eredményre egészen 45-ig. Amikor bekövetkezett a háború alatt, ha nem is éhínség, de egy nagy nehézség az élelmiszerek beszerzése során, akkor megállapították azt, hogy a hasznos réteg a termelő és a haszontalan réteg a tulajdonos. 1945-től kezdődően Franciaországban majdnem jogosultságát és kötelezettségét a tulajdonosnak és bérlőnek egy ugynevezett statutum, egy államigazgatási szabály határozta meg. A polgárjog klasszikus elveiből ki kellett, hogy lépjen a földtulajdon és ezt követően Nyugateurópában az agrárjog keretében szabályozták, amely egy vegyes államigazgatási polgárjogi szakjog, amely nem a tulajdonos érdekeit, hanem a termelő érdekeit tekinti. Egyet kell mondani, az a jog, amelyik kilépett a polgári jogból agrárjogként és államigazgatási lett és kéynyszerítő, bármikor egy szabad polgári joggá alakulhat, mert előfordul, hogy a túltermelés következtében csökkenteni kell a mezőgazdasági tevékenységet és nagyobb jogot adnak újra a tulajdonosnak a mezőgazdasági beruházások és egyéb dolgok kérdésében. Nálunk a magán földtulajdon kialakításával a polgári jogi elvek előérbe kerülne. De mivel mi Európába be akarunk lépni, úgy a közös piacba, hogy mi találkozni akarunk azzal a fejlődési színvonallal, ami Nyugateurópában

(Törvénykönyv: Kié a föld?)

jelenleg van, ez egy olyan mezőgazdaság, amelyikben beavatkozik rendkívül komolyan az állam. Tehát mi a polgári jog tárgyává tesszük a földet újra, de azonnal ki kell, hogy emeljük, mert a gazdálkodás érdekében szabályozni kell. De nem úgy, hogy állami tulajdon legyen, hanem bármikor olyan magántulajdon legyen, hogy azé legyen, aki megműveli.

- Társaságunkban van egy fiatal francia ur, akik végig hallgatta, végi figyelte ezt a konferenciát. Az ön kíséretében van. Hogy került ide?

- Mark dePoncell (?) már elvégzett egy 4 éves kurzust az agrárgazdaság főiskolán és mestere a keleteurópai országok szakértője mint agrárközgazdász, ő ajánlotta ... hogy jöjjön Magyarországra és itt írja meg a diploma munkáját.

- Mi a véleménye a mai konferenciáról?

- (francia válasz, szimultán fordítják) Rendkívül érdekes véleményt hallottunk, Ugyanis arra gondolna az ember, hogy egy túlcentralizált és majdnemállamosított mezőgazdaságban, mint ez amagyar, az lenne a racionális, hogyha újra decentralizálnák és a magántulajdon formát venne fel. Egy olyan országból jövet mint Franciaország, ahol rendkívül erős a kollektívizmus a mezőgazdaságban, természetesen magántermelők kollektívizmusáról van szó, ahol -

- Az önkéntes szövetkezetek -

- az önkéntes szövetkezetek hazájából érkezve, egy fiatal kutató azt mondja, hogy a rehabilitáció, vagyis az eredeti tulajdonosoknak visszaadni a földet és nem azoknak, akik mezőgazdasági tevékenységük, tőke nélkül földet osztani, ez lényegében a mezőgazdaság hatékonyságának a tönkretételét jelenti.

- Hát ez ma itt egy érdekes vélemény.

- Egy olyan tervünk van ésezt egy nagyon furcsának tűnő terv, hogy utakat szervezünk Franciaországba, többek között most június végén, a szegedi mezőgazdasági termelőszövetkezeti szövetség olyan mezőgazdászokat hív, akiknek háztáji gazdaságuk van sőt magántermelők. És elmegyünk Franciaországba, hogy kollektívizmust tanuljunk a francia parasztoktól.

KOSSUTH-adó

H Í R E K

17.00 h

Bukarestben több száz tüntető diák visszafoglalta az Egyetem-teret miután kövekkel támadtak a rendőrökre. Az összeecsapásokban a diákok felgyújtottak két autóbust is. A biztonsági erők több személyt letartóztattak, és néhány meg is sebesültek. A román főváros központjából a rendőrségnek mindössze fél napja sikerült eltávolítania az egyetemistákat, akik most visszatértek a térre és "GYőzelem" illetve "Le Iliescuval" jelszavakat kiabáltak.

A magyar honvédelmi miniszter vezetésével küldöttség utazott Berlinbe, a Varsói Szerződés honvédelmi miniszteri bizottságának soros ülésére. Az indulás előtt FÜR Lajos kijelentette, hogy a politikai-tanácskozó testület múlt heti moszkvai ülésén elért eredmények szellemében tárgyalnak majd Berlinben. FÜR Lajos megerősítette, hogy hazánk a jövő év végére mindenképpen ki akar lépni a katonai szövetségből. A berlini tanácskozáson pedig szeretnék elérni, hogy megszűnjenek azok a korlátozó intézkedések, amelyek a magyar hadsereg vezetésének önállóságát befolyásolják.

A Szovjetunió tovább csökkenti Közép-Európába telepített harcászati atomfegyvereinek számát. Ezt a moszkvai külügyi szóvivő jelentette be. Geraszimov hangsúlyozta, hogy a SzU egyoldaló gesztusával kedvező feltételeket akar teremteni az ősszel kezdődő fegyverzetkozlatozási tárgyalásokhoz. A külügyi szóvivő elmondta azt is, hogy erre az időre 60 harcászati rakétához rendszeresített indítóállást vonnak ki Közép-Európából.

Moszkvában megkezdte munkáját az Oroszországi Föderáció újonnan megválasztott legfelsőbb tanácsa. megnyitó beszédében Borisz JELCIN közölte, hogy a Szovjetunió és Oroszország a jövőben a kölcsönös érdek alapján fog együttműködni. Mint mondta, egyik fél sem tud a másik nélkül létezni. Erre a megállapodásra jutott M. Gorbacsov és B. Jelcin tegnap tartott megbeszélésén.

Székesfehérvárott kényszer-szabadságra küldték az IKARUS dolgozóinak nagyrésztét. A CSepel Autógyár ugyanis fizetési problémák miatt nem szállít alvázat a vállalatnak. A székesfehérvári Ikarus-ban

(hírek, 17 h)

juniusból minden péntek szabad lesz. Ezeket a pihenőnapokat az év második felében, szombatokként dolgozzák majd le. A gyár vezetői bíznak abban, hogy a kormány megadja a kért pénzügyi támogatást, amiből ki tudják majd fizetni az alkatrészeket.

Vámosszabadiból öt nap után hazautazhathott a vámszabály-sértés miatt feltartóztatott 104 lengyel tranzit-utas. A turisták nem voltak hajlandók bemutatni a náluk lévő árúkat és kifizetni a vámbiztosítékot. Mint kiderült, a valószínűleg vámrú nyilatkozatokat a török sofőrök írták alá, őket a magyar vámósok pénzbírsággal sújtották. A törökök a határon hagyták a lengyeleleket, akiket most csak a bpi lengyel nagykövetség közbenjárására sikerült hazavinni.

A KERMI megtiltotta az idén január óta forgalmazott TDK D-60-s jelzésű magnókazetták forgalmazását. A kereskedelmi minőségellenőrző intézet szakemberei megállapították, hogy a szalagok jelentős része rossz minőségű, alkalmatlan hangfelvételek készítésére. Ezért a KERMI felszólította a forgalmazókat, hogy az árusítást szüntessék be és a január 1-e utáni reklamációknál a számlával igazolt vásárlás értékét térítsék vissza.

Időjárás.-----

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

ESTI KRÓNIKA

18.00 h

A szerkesztő: Márványi Péter, a műsorvezető: Müller Mihály

Tartalom-----

Időjárás-----

- A belga királyi pár kíséretében hazánkban járt a külügyminiszter is. Magyar kollegájával együtt sajtótájékoztatót tartott, az eseményekről Narancsik Ágota számol be:

- Belgium és Magyarország kereskedelmi kapcsolatai nagyon nem kielégítőek, - így fogalmazott Mark Exskens belga külügyminiszter ma délelőtti sajtóértekezletén, magyar partnerével Jeszenszky Gézával folytatott tárgyalását követően. A Magyarországra irányuló belga export jelenleg nem éri el Belgium egy napi kivitelének mennyiségét sem, - mondta, hozzá téve, hogy Brüsszel határozott lépéseket kíván tenni a két ország, ill. Magyarország és az Európai Község együttműködésének javítása érdekében. Ami a vizumkötelezettség feloldását illeti egyelőre nem lehetséges.-----Ism. - A magyarországi vizit holnapi utolsó napján a királyi látogatókra felséges mulatság vár. Reggel irány az Alföld. Kecskemét, Kodály Intézet, Bugac és lovas parádé.

-

- A Nemzetközi Valutaalap szakértői továbbra is figyelik a magyar gazdaságot, hogy a fejlődés vagy a stagnálás függvényében folyósítsák a hiteleket. A mostani megbeszélésekről tudósít Orosz József.

- (Ismétlés, lásd a 847 oldalon.) --- Egyébként az a tény, hogy az IMF ilyen magasrangú képviselője sajtótájékoztatót tart, eléggé meglepő. R. ERB cáfolta, hogy párnapos kelet-európai villámlátogatása tűzoltás lenne vagyis hogy a Valutaalap futna a pénze után, egyszerűen arról van szó, hogy az IMF elakarja osztatni a szervezetről Közép-Kelet-Európában kialakult meglehetősen negatív képet, ha mással nem hát úgy hogy, a nyilvánosság elé lép.

-

- Néhány napon belül az új magyar külügyminisztérium immár második markáns lépését tette meg. Az egységes Németország közös berlini-bonni nagykövettel való kvázi elismerése után most Zentai Péter beszámol a Máltai Lovagrenddel való diplomáciai kapcsolatfelvételről:

- Diplomáciai kapcsolat, mint tudjuk, országok között szokott léte-sülni. Ma a külügyminisztérium épületében azonban olyan ceremónián lehettem jelen, amelyen okmányokat írtak alá a diplomáciai viszony felvételéről, ám Magyarország partnere ezúttal nem valamely ország vagy állam, hanem egy rend, egy lovagrend. Hamarosan magyar diplomata jelenik meg abban a gyönyörű római villában, ahol a Máltai Lovagrend nagymestere él és átadja neki a Magyar Köztársaság államfője által hitelesített megbízólevelet. A régi Magyarországnak máskülönben volt diplomáciai kapcsolata a renddel, mégpedig 1925-től a negyvenes évek végéig. A viszony mostani helyreállítása szükségszerűség, mondotta kérdésemre KATONA Tamás, a külügyminisztérium politikai államtitkára. Szükségszerűség, mert a lovagrend sok-sok létező államnál nagyobb segítséget nyújtott az elmúlt időszakban Magyarországnak, pontosabban rajtunk keresztül előbb a kelet-német menekülteknek, majd az Erdélyből ide települteknek és ki ne emlékezne azokra a konvojokra, amelyek a nyolcsarkú máltai kereszt jegyében vitték a segélyszállítmányokat Erdélybe, ill. Bukarestbe a romániai forradalom idején. A rendnek sok a pénze, ami annak köszönhető, hogy mintegy tízezer tagjának nemcsak a nemesi származást bizonyító okiratokat, hanem jelentős vagyont is be kell vinnie - idézőjelbe mondom - a "közösbe". A rend tagja pl. Giscard d'Estaing francia államfő vagy Agnelli, a Fiat nagyhatalmú vezére is, továbbá sok magyar arisztokrata, akik közül 15 magyar állampolgár. Minden esetre ezek a lovagok keresztesháborúkat immár csakis a legszörnyűbb betegségek ellen vívják, gondozzák az árvákat, a fejlődő országokban megszervezik az orvos- és nővérképzést. Ennél fogva akár lovagias cselekedetnek is nevezhető, hogy az új magyar külügyi kormányzat helyreállította a diplomáciai viszonyt a Máltai Lovagrenddel.

-

Az Európai Szabad Kereskedelmi Társulás, az EFTA feladatának tartja, hogy segítsen a kelet-európai országok új gazdasági és szociális politikájának kialakításában. Erről is szó volt a szervezet miniszteri értekezletén Göteborghban. Megállapították, hogy jól haladnak

a tárgyalások a Közös Piacca a két gazdasági szervezet egybeolvadásáról.

- Az EK után a RÁADÁS c. műsorban egyrészt a képviselők jogállásáról, - másrészt az Európai Szabad Kereskedelmi Társulásról hallanak.

-

- A magyar mezőgazdasági árúkat exportálni egyáltalán nem olyan egyszerű, mint korábban annak híre járt. Az angol véleményeket az ottani miniszter magyarországi látogatása kapcsán Sipos Zoltán mondja el:

- A magyar élelmiszeripari és mezőgazdasági termékek és készítmények eredendően jó minőségűek, jelentette ki John Gummer brit mezőgazdasági, élelmezési és halászati miniszter, - azonban ez önmagában közel sem elegendő ahhoz, hogy a magyar bor, hús vagy gyümölcs a nyugat-európai vásárló asztalára kerüljön. Ennek két legfontosabb okát említette a miniszter. Egyrészt a már oly sokat emlegetett és ezek szerint sajnos még mindig emlegethető csomagolást. Talán túl finoman is fogalmazott akkor, amikor azt mondta, hogy ha nem elég nagy egy becsomagolt termék vonzereje, bármit is tartalmazhat, nem kel el, sőt ha egyik-másik, egyébként márkásnak tekinthető magyar árúciikk időnként még némi meglepetést is tartogat, az egyenesen katasztrofális következményekkel jár a piacon. Ne legyen tehát különböző minőségű árú ugyanazon márkanév alatt, mondta Gummer úr. A másik hátulütője pedig a magyar agrártermékek eladásának a lanyha piac-kutatás. Az agrárgazdaság átalakításában is érvényesíteni kell az áttérést a termékorientált működésről a piacorientált működésre, amelyhez viszont már elengedhetetlen a magas fokú marketing-tevékenység. A brit mezőgazdasági miniszter csupán egy dolgot tanácsolt a politikai átalakulás kapcsán: senkivel nem kell megpróbálni elhitetni, mert senki nem fogja elhinni, hogy eddig minden rossz volt a magyar mezőgazdaságban, csupán azért, mert valakik szocialistának titulálták.

-

Külföldi információk:

- Gorbacsov kompromisszumos javaslatától a litván probléma rendezését várják Moszkvában, jelenti tudósítónk, Izbéki Gábor:

- Gorbacsov óriási lépést tett a litvánok felé, így kommentálta az elnöki föderatív tanács tegnapi ülésének eredményét Maszlenyikov, az államfő szóvivője. Gorbacsov már csak ahhoz ragaszkodik, derült ki, hogy a tárgyalások idejére fagyasszák be a függetlenségi nyilatkozat érvényét, már nem kéri a visszavonást, azogy az eredeti parlamenti határozat szól. A szóvivő szerint az államfő nem mehet el tovább a határozat szabad értelmezésében. Gorbacsov nem akarja megálázni a litvánokat, sőt inkább azon van, hogy mindenképpen politikai megoldást találjanak a válságra. Ny.Rizskov kormányfő a dél-előtti parlamenti tanácskozás szünetében úgy nyilatkozott, hogy elindultunk a megoldás felé. Az emberek megértették, mondta, hogy az az út, amit választottak, mármint Litvániában, zsákutcába vezet és a végén nem tudták, hogyan jöjjenek onnan ki. Nos, most már úgy érzem, kezdik érteni, mondta a kormányfő. Landsbergis tegnap még úgy nyilatkozott moszkvai tárgyalásai után, hogy ő nem dönt, ő csak előterjeszti a moszkvai javaslatokat a parlamentben. Maga az a tény azonban, hogy eljött a fővárosba, azt mutatja, hogy kész a megoldásra. Rizskov magabiztosan jelentette ki, hogy ha ezt az ideiglenes befagyasztást a litvánok elfogadják és a két fél tárgyalóasztalhoz ül, akkor minden vitás gazdasági kérdésre megoldást találnak. Maszlenyikov, Gorbacsov szóvivője azt mondta mai sajtóértekezletén, hogy az események gyorsan haladnak előre és semmi kivetni való nincs abban, hogy a köztársaságok sorra deklarálják szuverenitásukat. Ez feltehetően annak az elismerése és elfogadása, hogy a szovjet államszövetség olyan lesz, amilyen majd lesz és senki, Gorbacsov sem fog ragaszkodni mereven a föderatív megoldáshoz.

(folytatás a következő oldalon)

(EK)

Ma Bukarestben több száz tüntető diák össze csapott a rendőrökkel és visszafoglalta a hajnalban megtisztított Egyetem-teret.-----Ism.

- Folytatódik a koalíciós huza-vona, prágai jelentés Forró Evelintől:

- Kétórás megbeszélést folytatott Havel elnök és Carnogurski, a szlovák ker. dem. mozgalom vezetője. A csehszlovák hírügynökség mindössze egy mondatos jelentéséből az derül ki, hogy az ország politikai helyzetéről és a jövőbeni kilátásokról tárgyaltak. A jelek arra mutatnak, hogy Havel személyes tekintélyét is beveti, mert nem nyugszik bele abba, hogy Carnogurski visszautasította a részvételt a szövetségi kabinetben. Mozgalma csupán a szlovák kormányban hajlandó résztvenni, a Polgári Fórum vélhetően azért nem keresi a kapcsolatokat csehországi ker. demokrata unióval, mert viszonyukra rányomja bélyegét a Bartoncik ügy. A Mlada Fronta ma közölte azokat az állítólagos bizonyítékokat, amelyekből kiderül, hogy a Néppárt elnöke Brünói titkosrendőrség embere volt. A lap interjút kért a kórházban lévő Bartonciktól is, aki szerint Havel az egész ügyben nem mond igazat. Elég élesen fogalmaz, amikor azt mondja, ha ezek a túlkapsások folytatások folytatódnak, sürgősen emigrálni kell ebből az országból. Közben a központi választási bizottság bejelentette, hogy összeszámolták a töredék szavazatokat és a mandátumokat elosztották a parlamentbe bekerült pártok között. Eszerint a Polgári Fórumnak, a Népek Kamarájában 68, a Nemzetek Kamarájában 50 képviselője van. A Nyilvánosság az ERőszak Ellen Mozgalomnak pedig 19, ill. 33. A magyar kisebbséget képviselő Magyar Keresztény Demokrata Mozgalom és az Együttélés Koalíciója a Népek Kamarájában 5, a Nemzetek Kamarájában pedig 7 mandátumot szerzett.

-

A csehszlovák kormány szerint a Varsói Szerződés fennmaradása létfontosságú, mert csak így lehet megakadályozni a Szovjetunió elszigetelődését a Nyugattól, - ezt Dienstbier külügyminiszter mondta Koppenhágában, amikor tájékoztatta amerikai kollegáját, Prágában úgy vélik, hogy a jövőbeni biztonsági megállapodásokat két nemzetközi szervezet hatékonyabban tudja megtárgyalni, mint

(EK)

35 állam. A csehszlovák külügyek vezetője a New York Times-nek adott interjúbán rámutatott, hogy átalakulóban van a Varsói Szerződés. Az amerikai újság ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy a csehszlovák álláspont ellentétben van a magyarral, hiszen az Antall kormány azt szorgalmazza, hogy jövőre számolják fel a VSz-t.

- Itt említem meg, hogy ma este 20.05-kor a Kossuth adón, a Külpolitikai rovat Európa stúdiója is a Varsói Szerződés jelenével és jövőjével foglalkozik. Egy idézet következik: A lengyel fél nem kérte, hogy Magyarország közvetítsen a határok ügyében az NSZK és Lengyelország közt. Ez a kijelentés a lengyel szóvivő mai sajtóértekezletén hangzott el. A tudósító Nemes Gábor:

- A lengyel kormány szerint a Varsói szerződés átmeneti szakaszt jelent, egy európai biztonsági rendszer megteremtésében és teljes mértékben reformálni kell, - mondotta a kormányzóvivő mai sajtóértekezletén, de ezuttal sem beszélt országa esetleges kilépéséről. Mazowiecki miniszterelnök bpi útját a szóvivő igen eredményesnek nevezte egy nyugatnémet újságíró kérdésére azonban kifejtette, a lengyelek nem kérték, hogy Antall József közvetítsen a határok kérdésében az NSZK és Lengyelország között. Számukra is megleptés volt a magyar miniszterelnök ajánlata a bpi sajtóértekezleten. Ilyen jószolgálati misszióra csak akkor lenne szükség, ha a német-lengyel közvetlen párbeszéd akadozna, de erről szó sincs, - mondotta a szóvivő, aki a Szolidaritás táborán belüli vitát és polarizálódást normális jelenségnek nevezte, és anélkül, hogy állást foglalt volna e vitában, azért óvatos formában kritizálta a Walesa mögé tömörült centrum megegyezést. A sajtóértekezlet nagy politikai részét azonban ezuttal háttérbe szorította egy a lengyeleket pillanatnyilag sokkoló pénzügyi bejelentés, hogy ti. jövőre itt is bevezetik a magyarországihoz hasonló személyi jövedelemadót. Igaz, ha hinni lehet az első variánsoknak, akkor az adóhivatal Lengyelországban nem nyúl olyan mélyen a polgárok zsebébe, mint nálunk. A legmagasabb adókulcs is csak 39 %-s lesz.

Postai áremelések az NDK-ban a július 1-i pénzügyi és gazdasági

(EK)

unió előjátékeként.-----

Algériában a helyhatósági választásokon az eddigi eredmények alapján második helyre szorult a Nemzeti Felszabadítási Front, a győztes a front legjelentősebb ellenfele Fundamentalista Iszlám Üdvfront lett.

A phenjani vezetés meghatározatlan időre elhalasztotta a két Korea közötti tárgyalások urjakezdését.-----

A jövőben a magyar és az osztrák határőrök közösen ellenőrzik az un. zöld-határt. Erről akét ország belügyminisztere állapodott meg Bécsben. HORVÁTH Balázs belügyminiszter rövid munkalátogatást tett az osztrák fővárosban. megegyeztek arról is, hogy még a nyáron 5-8 új határátkelőhelyet nyitnak, kizárólag magyar és osztrák állampolgárok részére.

- Néhány hazai hír következik.

GÖNCZ Árpád ideiglenes köztársasági elnök MÁNDI Endrét nevezte ki a Földművelésügyi minisztérium közigazgatási államtitkárává.

Magyar küldöttség utazott Moszkvába, hogy aláírja a szovjet olajszállításokról szóló második félévi megállapodást. A SzU kezdeményezésére ugyanis az idén már hat havonta kell megújítani a szerződéseket. A Mineralimpex szakértői szerint a tavalyi évhez hasonlóan, az idén is 6,5 millió tonna olajat importálunk. Májusig ennek több mint egyharmada megérkezett Magyarországra.

Mozgósítással egybekötött harckészültségi gyakorlatot kezdett a Zala-megyei Lentiben állomásozó gépesített lövész-dandár, a magyar honvédség ellenőrzési tervének megfelelően. A hét végéig tartó gyakorlatra behívták a tartalékos állományt is. A magyar vezérkar illetékesei tájékoztatták erről a Budapesten akkreditált osztrák és jugoszláv katonai attasét.

Helyszini szemlével folytatják a kunszentmiklósi szovjet lőtéren történt baleset körülményeinek kivizsgálását. A szegedi katonai

(EK)

ügyészség vezetője elmondta, hogy kizártnak tartja a szándékosságot, mert a gyakorlatozó helikopterek másfél km-ről lőttek célba, és ilyen távolságról nem lehet észrevenni a gépkocsironcs körül játszó gyerekeket. Vizsgálják a biztonsági őrök szerepét is, bár az őr-tornyok a lőtérrel két km-re vannak egymástól. A katonai ügyészség vezetője azonban hibának tartja, hogy a lőtérre a belépést tiltó táblák szövegét csak oroszul festették fel. Az eddigi vizsgálat már kiderítette, hogy a gyerekeket nem éles lőszer, hanem repeszek sebesítették meg.

- Az országgyűlésben ma 12 bizottság ülésezett. A honvédelmiben többek között a szovjet csapatok kivonása körüli elszámolásról esett szó. A szovjet fél 50 mrd forintot követel, míg a Honvédelmi Minisztérium null saldót akar elérni. A honvédelmi államtitkár beszámolójáról Gárdai László beszél.

- A csapatkivonások a viták közben is ütemszerűen folynak, a vasúti szállítmányok kb. egy hete, de már elhagyta az országot. ANNUS Antal vezérőrnagy hosszasan, részletezte, hogy a végső elszámolásnál mi az ami pro és kontra figyelembe vehető. Ezek között csak töredék a 100 millió forintos kifizetetlen közüzemi számla. Egy kérdésre válaszolva az államtitkár elmondta, hogy mindenképpen kompromisszumra kell törekedni egy esetleges jogi megoldás helyett. Legyen-e csendőrség avagy sem? A kispapok nevében a bizottság elnöke, BALOGH György azt javasolta, hogy szükség van egy olyan csendőrséghez hasonló szervezetre, amely ügyel az közbiztonságra. A bizottság elnöke nosztalgiával beszélt a múltból, mint mondta, amint meglátták a kakastollat, rögtön fegyelem lett. Majd ezt kiegészítette azal a nehezen értelmezhető kijelentéssel, hogy Kaszó-pusztán a tanyán másképp kell fellépni, mint Budapesten a Rumbach utcában. A bizottsági vitában Balogh Györgyöt végül csak az a kispapártyi BORZ Miklós támogatta, aki már korábban azt szorgalmazta, hogy az iskolában a jobbraáton és hátraarcon kívül a céllovást is meg kell tanulni. A bizottság végül a csendőrséghez hasonló szervezet létrehozásra tett javaslatot levette a napirendről. Végül a CZINEGE ügyről. A képviselők áttanulmányozták a legfőbb ügyész helyettesének jelentését, de azt nem fogadták el, így a vizsgálat még mindig folytatódik.

- Soós Éva az alkotmányügyi és ügyrendi bizottságok együttes ülésén járt:

- Egy kérdésben, de két döntést kellett hoznia ma az összevont alkotmányjogi és ügyrendi bizottságnak. Abban kellett határozniok a képviselőknek, hogy rendkívüli ülészak összehívása esetén az összehívást indokló napirendi ponton kívül más témával vagy javaslattal foglalkozhat-e az országgyűlés és hogy ezt interpelláció útján lehessen-e beterjeszteni. A vitában, amely esetenként a pártellentétektől sem volt mentes, két nézet csapott össze. Az egyik szerint csak azzal a témával foglalkozzon a parlament, amiért összehívták. Mások szerint viszont csak az összehívás feltételei legyenek rendkívüliek, a működése ne. A bizottság végül is arra szavazott, hogy csak az összehívást indokló témáról tárgyaljon az országgyűlés és ezt azok is megszavazták, akik előtte ez ellen voltak. Az interpelláció lehetőségének eldöntése még az előzőnél is sokkal hevesebb összeecsapást váltott ki. Amikor többen arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a rendkívüli ülészakon ne lehessen interpellálni, TÖLGYESSY Péter felugrott és azt mondta, ha a képviselők az interpelláció ellen szavaznak, akkor az SZDSZ az alkotmánybírósághoz fordul és nem lesz hajlandó részt venni az üléseken. TÖLGYESSY szerint ui. az interpelláció megtagadása csorbítja a képviselők jogait. Az egyre élesedő vitát az MSZP-s GÁL Zoltán szakította félbe azzal, hogy öt perc szünetet kért. A szünetben aztán, igaz, nem parlamentáris keretek között, megszületett az egyezség. A képviselők úgy döntöttek, hogy nem csorbítják saját jogukat és megszavazták az interpellálás lehetőségét a rendkívüli ülészakon is.

- Költségvetési bizottság, a tudósító Nagy Kata:

- A kibővített bizottság mai ülésén meghallgatta és elfogadta KIRÁLY Péter pénzügyminisztériumi közigazgatási államtitkár-jelölt bemutatkozó beszámolóját. Ezután döntöttek arról, hogy a parlament elé terjesztik SÓOS Károly Attila határozattervezetét egy hét tagú, a társadalmi szervezetek költségvetési támogatásának kérdéseivel foglalkozó ad hoc bizottság létrehozásáról. Az előző országgyűlés által jóváhagyott ez évi támogatásból még mintegy 22,5 millió forint nem került elosztásra. Ez a jelenlegi parlament feladata lesz, mint ahogy az is, hogy a jövőbeni elosztás elvi alapjait törvényben lefektesse. Az ezzel kapcsolatos döntési és javaslattételi munka előkészítése lenne az új ad hoc bizottság feladata. Több, korábban be-

nyújtott önálló képviselői indítvány végrehajtásáról is intézkedett az országgyűlés költségvetési, adó- és pénzügyi bizottsága. Levélben kérte a miniszteri tárcák új tulajdonosait, hogy július 31-ig tájékoztassák a bizottságot a tavaly májustól az új kormány megalakulásáig eltelt időszakban végbement szervezeti átalakulásokról. Ennek háttérében ÓMOLNÁR Miklósnak az egyes minisztériumokban tapasztalt vagyonátmentési folyamatokról szóló indítványa áll. Hasonlóképpen kell, hogy beszámoljon majd NAGY Sándor is a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége vagyonának eredetéről.

- A sajtó ügyeiről, annak szabadságáról és az intézmények vezetőiről is, úgy vártuk, döntés, vagy legalább is javaslat születik ma a TV-, Rádió- és sajtó-albizottság ülésén. Lengyel Anna beszámolója:

- Az ülés azzal kezdődött, hogy bejelentették, nincs még elnöke a Magyar Televíziónak. ANTALL József miniszterelnök júl. 15-ig kinevezi és nyilvánosságra hozza a TV-bizottság névsorát is. A Rádió-, TV-és sajtó-albizottság tagjai azt kérték, hogy a jelölteket hadd hallgassák meg, mielőtt nyilvánosságra hozzák a névsort. Az egyik képviselő pedig annak a véleményének adott hangot, hogy a TV pártatlanságát felügyelő bizottságnak - mert hiszen csak erről lehet szó - előbb kell összeállnia értelemszerűen, mint ahogyan kinevezik a TV elnökét. A másik két nemzeti intézmény, a Magyar Rádió és a Magyar Távíráti Iroda leendő vezetőiről nem volt szó. Ezután a sajtó- és média-törvény tervezetét ismertették az igazságügyminisztérium illetékesei. Rendelkeznek többek között a sajtószabadságról, a személyiségjogokról és az újságírók speciális jogairól is, pl. az adatszolgáltatással kapcsolatban. A törvénytervezet leszögezi, hogy sajtóterméket nem szabad cenzurálni. Bármilyen hihetetlen is, erre jelenleg nincs törvény. A nemzeti intézményekről, a Magyar Rádióról, a TV-ről és a Távíráti Irodáról külön rendelkeznek. Mindhárom intézménynek pártsemlegesnek kell lennie. Több képviselő is firtatta, hogy ennek hogyan lehet érvényt szerezni, de igazán megnyugtató választ nem kaptak a törvényelőkészítőktől. A sajtó- és média-törvényjavaslat előreláthatólag ősszel kerül a parlament elé. Végezetül a képviselőket tájékoztatták a készülő adatvédelmi törvényről és a frekvencia-moratóriumról. Ez utóbbiról elmondták, hogy a Magyar Rádió részére az esetleges negyedik műsor sugárzásához szükséges frekvenciák megvannak, moratórium vonatkozik azokra. A TV esetében is van lehetőség a 3. program elindításához, igaz, a frekvenciák fele jelenleg katonai

célokat szolgál, de a szovjet csapatok kivonulása után dönthetnek arról, hogyan lehet a frekvenciákat polgári célokra használni.

A parlament környezetvédelmi bizottsága új elnököt és titkárt választott, mert az országgyűlés tegnapi döntése értelmében miniszter vagy államtitkár nem lehet tagja a parlamenti bizottságoknak. Így a környezetvédelmi bizottság eddigi elnökét, LUKÁCS Miklóst felmentették és helyére ROTH ? Nándort választották. TARJÁN Lászlóné, a bizottság eddigi titkára helyére PÁSZTOR Gyulát nevezték ki. A bizottság ülésén VARGA János biológus olyan újabb környezetvédelmi gondokra hívta fel a figyelmet, mint az a francia ajánlat, amelynek értelmében egy esetleg Pakson felépítendő új blokkért cserébe ott termelnének villamos energiát Nyugat-Europának.

- A parlamenti bizottsági ülésekkel egyidőben a Szocialista Párt elnökségi ülést tartott, majd POLGÁR Viktor szóvivő többek közt az aláírásgyűjtésről is beszélt az újságíróknak, köztük Horváth Katalínnak is:

- A Szocialista Pártnak nincs jelöltje a köztársasági elnök posztjára. Nem igaz az a híresztelés, hogy NÉMETH Miklóst indítanánk, mondta POLGÁR Viktor szóvivő. A párt egyszerűen csak elvi alapon kezdeményezte az aláírásgyűjtést, ui. véleményük szerint az alkotmányos rend és a kialakuló demokrácia alapfeltétele, hogy a köztársasági elnök személyéről a nép döntsön. Egyébként hétfő óta több tízezer aláírás gyűlt össze és nincs kétségük, hogy hamarosan meglesz a százezer. Akkor pedig ki kell írni a népszavazást. De ha a parlament a százezer aláírás ellenére mégis maga választ köztársasági elnököt, az MSZP csak annyit tud tenni, hogy ellene szavaz. A mai elnökségi ülés foglalkozott azzal a levéllel is, amelyet a párt fővárosi pedagógus tagozata írt. Ennek lényege, az állami iskolákban a hittan legyen fakultatív tantárgy, ui. több szülő, ill. pedagógus attól fél, hogy vallási hovatartozása, vagy éppen ateista nézete alapján fogják megkülönböztetni a gyerekeket. A levéllel a Szocialista Párt elnöksége is egyetért.

Sporthírek.--

KOSSUTH ADÓ

HÍREK

19 h

A szovjet kormányfő szerint kimozdult a holtpontról a litván probléma. Ny.Rizskov az IZVESZTYIJÁban értékelte Mihail Gorbacsov és a három balti köztársaság parlamenti elnökeinek tegnapi találkozóját. Rizskov szerint a tárgyalások megkezdéséhez bizonyos döntésekre van szükség az észt, a lett, s különösen a litván parlament részéről. Moszkva azt javsolta, hogy a tárgyalások idejére fagyasszák be függetlenségi határozataikat. Ez lehetővé teszi, hogy ne kelljen visszavonniok döntésüket és módot ad arra, hogy párbeszéd útján rendezzék a nézeteltéréseket. A szovjet kormányfő úgy véli, hogy ezután helyre lehet állítani a gazdasági kapcsolatokat is. A SzU egyébként enyhít a Litvánia ellen bevezetett gazdasági blokádon. Erről a moszkvai kormány döntött és ennek értelmében ezentúl korlátozott mértékben ugyan, de szállítanak energiahordozó nyersanyagokat Litvániának. A blokád két hónappal ezelőtt határozták el, hogy így kényszerítsék Vilniust a márciusban kihirdetett függetlenségi nyilatkozat visszavonására.

Oroszország nem létezhet a SzU nélkül, de ez fordítva is érvényes, jelentette ki Borisz Jelcín azt követően, hogy találkozott Mihail Gorbacsovval. Az orosz parlament elnöke a legfelsőbb tanács ülésének megnyitóján beszélt. Ezután megválasztották a köztársaság tanácsának elnökét Vlagyimir Iszakov szverdlovszki jogász személyében. Jelcín jelöltje, Alekszandr Resnyakov, elnökhelyettes lett.

Csehszlovákiában közzétették a hétvégi parlamenti választások vég-eredményét. Ezek szerint a szövetségi törvényhozásban a Polgári Fórum és a Nyilvánosság az Erőszak ellen mozgalom összesen 170, a KP 47, a Kereszténydemokrata Választási Koalíció 40 helyet szerzett meg. A Szlovák Nemzeti Párt 15, a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom - Együttélés koalíció pedig 12 képviselői mandátumot tudhat magáénak. A szlovák parlamentben a Nyilvánosság az Erőszak ellen 48 mandátummal a legerősebb párt, a Független Magyar Kezdeményezés itt csak 5 képviselői helyet szerzett. A cseh parlamentben a Polgári Fórum nyerte el a legtöbbmandátumot, összesen 127-et. Utána a KP a legerősebb, 32 mandátummal.

A phenjani vezetés meghatározatlan időre elhalasztotta a két Korea közötti tárgyalások ujrakezdését. Feltehetően ez a válasz Ro Te Vu dél-koreai államfő és Mihail Gorbacsov minapi megbeszélésére. A Szöulnak küldött phenjani üzenet szerint a szovjet-délkoreai találkozó nagy csalódást okozott északon.

Továbbra is csak vízummal utazhatnak a magyar turisták Belgiumba, mert az utazási könnyítés bevezetéséhez a közös piaci országok hozzájárulása szükséges. Erről a belga uralkodó kíséretében Budapesten tárgyaló külügyminiszter tájékoztatta az újságírókat. Mark Eyskens ugyanakkor napirenden tartják a vízumkényszer eltörlését. JESZENSZKY Géza külügyminiszterrel folytatott tárgyalásán megegyeztek abban, hogy megvizsgálják, milyen feltételekkel dolgozhatnak magyar munkások Belgiumban. A külügyminiszteri találkozón szorgalmazták a kereskedelmi kapcsolatok bővítését és belga tőkések befektetéseit Magyarországon. Mark Eyskens szólt arról is, hogy a Közös Piac Belgium támogatásával egy milliárd dolláros támogatási alapot hozott létre, amelyből 400 milliót már folyósítottak.

- o -

KOSSUTH ADÓ

HÍREK

20 h

Bukarestben több ezren tüntetnek a kormány ellen, Iliescu távozását követelve. A Reuter brit hírügynökség értesülései szerint az ellenzéki tiltakozók megtámadták a TV egyik épületét és felgyújtották a bukaresti rendőrfőkapitányságot is. Az egészségügyi minisztérium közlése szerint egy ember meghalt, 33-an megsebesültek. A román fővárosban katonai helikopterek köröznak a TV székháza fölött. A katonaság és a rendőrség egyelőre nem avatkozott közbe. A délutáni órákban Iliescu elnök megbékülésre és nyugalomra szólított fel a TV-ban. Arra kérte a lakosságot, hogy támogassa a rendőri és a katonai egységeket.

A szovjet kormány úgy döntött, hogy enyhíti a Litvánia elleni gazdasági szankciókat.--(Ism.) A határozatra az után került sor, hogy megbeszélést tartott Moszkvában a szovjet és a litván kormányfő. Prunskiene

a megbeszélés után úgy nyilatkozott, hogy több kérdésben sikerült megállapodnia Rizskov kormányfővel. Ugyanakkor hozzátette, hogy a vilniusi parlamentnek alaposan meg kell még vitatnia a márciusi függetlenségi nyilatkozat esetleges felfüggesztését a tárgyalások idejére.

A NATO katonai erejének csökkentése mellett foglalt állást az NDK kormányfője. Lothar de Maiziere hangsúlyozta, hogy így könnyebben lehetne kompromisszumra bírni a SzU-t is a leendő Németország ág tagságával kapcsolatban. Moszkva azt szeretné, ha az egységes Németország a NATO és a VSz egyidejű társult állama lenne.

A sz ovjet parlament arra kötelezte a Rizskov-kormányt, hogy szept.1-ig dolgozza ki a piacgazdaságra való áttérés konkrét terveit, figyelembe véve a törvényhozói testület vitájában elhangzott javaslatokat. A moszkvai kormánynak a parlamenti határozat értelmében csökkentenie kell a költségvetés hiányát, így pl. a védelmi kiadásokat és az államapparátus fenntartási költségeit. A szovjet parlament ugyanakkor egyelőre elhalasztotta a döntést az eredetileg júl.1-re tervezett kenyéráremelésről.

A parlament környezetvédelmi bizottsága új elnököt és titkárt választott, mert az országgyűlés tegnapi döntése értelmében miniszter vagy államtitkár nem lehet tagja a parlamenti bizottságoknak. Így a környezetvédelmi bizottság eddigi elnököt, LUKÁCS Miklóst felmentették és helyére ROTT Nándort választották. TARJÁN Lászlóné, a bizottság eddigi titkára helyére PÁSZTOR Gyulát nevezték ki. A bizottság ülésén VARGA János biológus olyan újabb környezetvédelmi gondokra hívta fel a figyelmet, mint az a francia ajánlat, amelynek értelmében egy esetleg Pakson felépített új blokkért cserében ott termelnének villamos energiát Nyugat-Europának.

GÖNCZ Árpád ideigl. köztársasági elnök MÁNDI Endrét nevezte ki a földművelésügyi minisztérium közigazgatási államtitkárává.

Magyar küldöttség utazott Moszkvába, hogy aláírja a sz ovjet kőolajszállításokról szóló 2. félévi megállapodást. (Ism. 1. 891.o.)

KOSSUTH ADÓ

HÍREK

21 h

A román elnök a demokratikus erők támogatását kérte azzal vádolva az ellenzéki kisebbséget, hogy államcsínyre készülnek. Ion Iliescu kijelentette, hogy szervezett akcióról van szó, amelynek az a célja, hogy megdöntse a demokratikusan megválasztott kormányzatot. A felhívás előzménye, hogy a fiatalok ismét elfoglalták az Egyetem teret, amelyet a rendőrség hajnalban tisztított meg a tüntetőktől. A tömeg este a kormány székház elé vonult, követelve az államfő lemondását. Később a TV-hoz mentek, ahol ...összeecsapások is történtek. Egy?? ember meghalt és 33 megsebesült. A román TV közölte, hogy megszakítják az adást, mert a TV székháza ostrom alatt áll. A tüntetők megtámadták a bukaresti rendőrfőkapitányságot és felgyújtották az épületet, jelentette a Reuter brit hírügynökség szemtanukra hivatkozva.

Budapesti és esztergomi városnézéssel folytatódott a belga királyi pár magyarországi programja. Esztergomban Balduin király és felesége találkozott Paskai László bíboros prímással, esztergomi érsekkel. Ugyanakkor Budapesten közös sajtóértekezletet tartott JESZENSZKY Géza magyar és Mark Eyskens belga külügyminiszter. A tájékoztatón elhangzott, hogy Belgium nem oldja fel a vízumkényszer hazánkkal, mert ilyen döntés csak a közös piaci országok többségével együtt hozhat. Elképzelhető, hogy néhány hiányszakmában magyar munkásokat foglalkoztatnának, de a belga külügyminiszter jelezte, hogy országa munkanélküliséggel küzd.

Moszkva csak a szovjet törvényekkel összhangban tartja elfogadhatónak a balti államok helyzetének rendezését. Maszelnikov elnöki szóvivő sajtóértekezletén hangsúlyozta, hogy Moszkva nem akarja kikényszeríteni a megoldást és nem kíván egyenlőtlen helyzetbe juttatni senkit sem. A szovjet föderáció megújításáról elmondta, hogy Gorbacsov és tanácsadói szuverén köztársaságok szabad szövetségében látják a jövőt. Maszelnikov szerint a pluralizmust, a sokféleség elvét igyekeznek megvalósítani a központ és az egyes köztársaságok viszonyában, de nem zárta ki annak a lehetőségét sem, hogy az egyes tagköztársaságok konföderatív alapon kapcsolódjanak a SzU-hoz.

Csehszlovákiában közzétették a hétvégi parlamenti választások végeredményét. -- (Ism.)

(ismétlések)

KOSSUTH-adó

22 h

KÉSŐ ESTI KRÓNIKA

- A mikrofonnál a műsorvezető-szerkesztő Ónódy György és a bemondó Váradi Klári. - A tartalomból. --

Részletes jelentéseink:

- A román rendőrség ma hajnalban megtisztította az 51 napja elfoglalt Egyetem teret, de a fiatalok délután ismét elfoglalták. Így kezdődött. A további részleteket Oltványi Ottótól hallják:

- A késő esti órákban csendesednek a fejlemények Bukarestben, ahol a nap folyamán kritikussá vált a helyzet. Néhány perccel ezelőtt olvasták fel a TV-ban Ion Iliescu elnök közleményét, amely azt jelentette be, hogy a szerdai megmozdulások háttérében jóelőre megszervezett vasgárdista lázadás áll. Az elnök szerint ők szervezték meg a demonstrációkat és a TV székházának megrohamozását, a fővárosban történt felfordulásokat. A közlemény utal arra, hogy az ejtőernyősök bevetésével a hadsereg szabadította fel a TV épületét, amely az esti órákban a tüntetők ostroma miatt 55 percre megszakította adását. A behatolók, akiket részeg elemeknek nevezett Razvan Teodorescu, a TV elnöke, az épületben berendezéseket törtek össze, rongálásokat okoztak a szerkesztők szobáiban is. Ezek a csoportok végül is meghátrálásra kényszerültek. Az ejtőernyős katonák az udvarra szorították őket és egyelőre a tüntetők egy csoportja még most is ott tartózkodik. A Victoria téren jelenleg is több ezren vannak és újabbak érkeznek. Ezek bukaresti és környékbeli üzemek dolgozói, akik a Nemzeti Megmentési Front felhívására mentek a kormányépület védelmét biztosítani. Az Egyetem téren kétezeren tartózkodnak és ezek a csoportok továbbra is kormányellenes jelszavakat hangoztatnak és brutális akciónak nevezik a rendőrség hajnali beavatkozását az Egyetem tériek ellen. A belügy-minisztérium környéke is csatatér képét mutatja. A tüntetők beverték az épületek ablakait, benzines palackokat dobáltak az épületbe, de azt nem sikerült felgyújtani. Viszont a garázsokból tíz rendőrautót hoztak ki és azokat az utcán elégették. A főkapitányság épületét is támadás érte, de mégis a székház melletti múzeum többsége gyulladt ki. Jelenleg ezt a tüzet oltják a tűzoltók. A helyzet továbbra is nyugtalan mert az még tisztázatlan, hogy a rendőrség hajnali támadását, brutális akcióját minek minősítik majd az országban és ennek milyen kihatásai lesznek a felkavarttá vált román belpolitikai életben.

- A mai nap moszkvai eseményeit foglalja össze és a történetek jellegéből von le következtetéseket tudósítónk, Izbéki Gábor:

- A szövetségi parlament elfogadta a piacgazdaság elveit, ami, ha a közgazdászok szerint nem is tökéletes, saját tapasztalatunkból mi már tudhatjuk, hogy ebben a fázisban nem is lehet az, de mégis szakítás az elmúlt hetven év gazdaságpolitikájával. Gorbacsov és Rizskov lényegében megegyezett a litvánokkal és a többi baltikumi vezetővel, amit mutat, hogy a litván kormányfő szerint a központi kormány a függetlenségi nyilatkozat időleges befagyasztásáért cserébe enyhít ágazási blokádon. Ezek mellett kissé elsikkadt a hír, hogy megalakult a szovjet parasztszövetség, amely az állami gazdaságok, a téeszek és a magánfarmok gazdálkodóit tömöríti és lényegében egy parasztpárt bázisa lehet. Jelcín, az orosz föderáció parlamentjének szövetségi kamarájában, tehát a Jelcint megválasztó testületnél már szűkebb, állandóan üléselő törvényhozó testületben elmondta - és ezt a TV is közvetítette, hogy Gorbacsoval tegnap baráti jobbot nyújtottak egymásnak és lényegében megállapodtak abban, hogy közösen küzdenek a SZU megújulásáért. Oroszország sem megy sokra a szövetség nélkül, de a SZU sem áll meg a lábán Oroszország nélkül, mondta Jelcín. Maszelnnyikov, Gorbacsov elnöki szóvivője du. sajtóértekezletén érzékeltette, hogy a SZU a konföderációs államszerveződés felé halad, bár Gorbacsov ezt hivatalosan még úgy hívja hogy szabad szocialista államok szövetsége, de lényegében azt érti alatta, ami az erőviszonyok alapján majd kialakul. A történészek és a politológusok dolga lesz annak elemzése, hogy mi is lendítette át a szovjet társadalmat a március eleje óta egyre éleződő, súlyosodó válságon. Ám azt hiszem, nem téved nagyot az, aki ennek alapján Borisz Jelcín orosz parlamenti elnökké választásában, alapjában pedig abban látja, hogy a Kelet-Európában is megfigyelhető folyamatokhoz hasonlóan, ebben a szakaszban a mélyülő válság nem a jobboldal hanem a demokratikus erőket segítette a győzelemre. És fontos még az, hogy maga Gorbacsov személyesen is képes volt reformarcát megőrizni, a legnehezebb pillanatokban sem engedett semmilyen szélsőséges nyomásnak és végül az amerikai szerződésekkel és támogatással a zsebében, megerősödve tért haza a válságokkal küszködő SZU-ba.

- És most egy fontos hazai eseményről. Narancsik Ágota készített összefoglalót belga vendégeink mai programjáról:

- Belgium és Magyarország kereskedelmi kapcsolatai nagyon nem kielégítőek. Így fogalmazott Mark Eyskens belga külügyminiszter ma délelőtti sajtóértekezletén magyar partnerével, JESZENSZKY Gézával folytatott

tárgyalását követően. Hozzátette, hogy Brüsszel határozott lépéseket kíván tenni a két ország, ill. Magyarország és az Európai Közösség együttműködésének javítása érdekében. A vízumkötelezettség feloldásáról elmondta, hogy az egyelőre még nem lehetséges, a közös piaci országok ezt lassan és fokozatosan fogják megvalósítani. Eyskens külügyminiszter a belga uralkodó és felesége, Fabiola királyné kíséretében tegnap érkezett Magyarországra. Balduin király ma de. a Történelmi Igazságtétel Bizottság képviselőit fogadta, majd ANTALL József miniszterelnökkel tárgyalt, ezt követően pedig budapesti városnézésre indult. A délután folyamán az uralkodó pár Esztergomba utazott és látogatást tett PASKAI László bíborosnál.

- Vagy adóemelés, vagy a költségek csökkentése. Ez a magyar gazdaság első negyedével egyébként elégedett IMF receptje a magyar kormány számára. Az IMF alelnökének mai budapesti sajtókonferenciájáról Orosz József tudósít:

- Egy napos budapesti tárgyalásai után a szervezet alelnöke, Richard Erb elmondta, hogy az IMF alapvetően elégedett a magyar gazdaság első negyedévi teljesítményével, ugyanakkor veszélyesnek találja, hogy az infláció a tervezett 19 helyett 25 %. A Nemzetközi Valutaalap a jövőt illetően optimista, azonban csak abban az esetben kész együttműködni az ANTALL-kormánnyal, ha az tartja a tervezett 10 milli árdos költségvetési hiányt. Erb úr szerint az Antall-kormány választhat, vagy adót emel és így tartja az IMF által előírt költségvetési hiányt, vagy pedig a kormány csökkenti kiadásait. Végül is nem fenyegeti veszély az IMF által nyújtott készletlen hitelt annak fejében, ha a kormány minél hamarabb megteszi a sürgős intézkedést, mint pl. a bér-liberalizálást és a piacgazdaság kiépítését. Egyébként az a tény, hogy az IMF ilyen magas rangú képviselője sajtótájékoztatót tart, eléggé meglepő. Erb úr cáfolta, hogy pár napos kelet-európai villámlátogatása tűzoltás lenne, vagyis hogy a Valutaalap futna a pénze után. Egyszerűen arról van szó, hogy az IMF el akarja oszlatni a szervezetről Közép-Kelet-Európában kialakult, meglehetősen negatív képet, ha mással nem, hát úgy, hogy a nyilvánosság elé lép.

Magyarország együttműködési nyilatkozatot írt alá az Európai Szabad Kereskedelmi Társulással. A dokumentumot magyar részről KÁDÁR Béla, a nemzetközi gazdasági kapcsolatok minisztere látta el kézjeggyel. Az EFTA hasonló nyilatkozatot írt alá Csehszlovákiával és Lengyelországgal is. KÁDÁR Béla az aláírást követő göteborgi sajtóértekezleter

azt mondta, hogy ez az új magyar kormány első gazdasági diplomáciai fellépése és segít megvalósítani azt a programot, amelynek célja, hogy Magyarország részt vehessen a nyugat-európai gazdasági együttműködésben

- Gálik Mihály beszélget az Európai Szabad Kereskedelmi Társulásról BALOGH Lászlóval, a nemzetközi gazdasági kapcsolatok minisztériumának osztályvezetőjével:

- Mennyiben integráció ez az EFTA, milyen érdekeket fog össze és milyen mechanizmusokon keresztül?

Balogh: - Az Európai Szabad Kereskedelmi Társulás ha tetszik, az integráció-elmélet szerint az integráció legelső fokát jelenti, amikor is szabad kereskedelmi övezetet hoznak létre a benne részt vevő országok, ami kb. azt jelenti, hogy az egymás közötti kereskedelemben a vámokat és az egyéb, vámon kívüli kereskedelmi korlátozó intézkedéseket lebontják, egymás között ezt nem alkalmazzák, ugyanakkor nincs közös külső vámfal, ami pl. az Európai Gazdasági Közösség esetében fönáll. Az Európai Gazdasági Közösség esetében a tagországok lemondanak kereskedelempolitikai szuverenitásukról, ezt egy nemzetek fölötti szervezetre bízzák, az EFTA esetében ilyen szervezet, nemzetek fölötti döntéshozó szervezet nincs.

- Mit tartalmaz az az együttműködési megállapodás, nem tudom, hogy pontosan határozom-e meg a dokumentum jellegét, amelyet ma KÁDÁR Béla miniszter aláírt Göteborgban?

- Egész pontosan ez egy együttműködési nyilatkozat. Ez az első alkalom, hogy az EFTA mint intézmény és Magyarország között intézményes kapcsolat alakul ki ezen nyilatkozat által, tehát azt az akaratot és szándékot rögzíti, hogy a felek szorosabbra fűzik az együttműködésüket és ami magyar szempontból különösen fontos és érdekes, előrevetíti egy majdan létrehozandó szabad kereskedelmi megállapodás létrehozásának megteremtésének vizsgálatát, ill. az erre irányuló tárgyalások megkezdését.

- Nem tudom, RÁCZ Margitnak, aki az Akadémia egyik intézetében dolgozik egy ilyen dokumentum tartalmáról, amit előbb BALOGH László megfogalmazott, mi a véleménye? Mennyiben kézzelfogható, megfogható dolog ez így első hallásra?

RÁCZ: - Én úgy gondolom, hogy a magyar gazdaságpolitika az 1990-es évtizedben elég világosan megfogalmazott céljává tette a reorientációt a nemzetközi kapcsolataiban, tehát a kereskedelmi kapcsolatait erősen nyugat felé szeretné kibővíteni. Ez a kibővülés azt is jelenti, hogy

a magyar gazdaságnak nyugati típusú piacgazdasággá kell válnia. Ma nem az. Ahhoz, hogy a vámrendszere, a kereskedelem-szabályozása, a valutája, a tulajdonviszonyai alkalmasak legyenek egy nyugati, egyenrangú kapcsolat kiépítésére, ahhoz egy hosszú utat kell bejárni. Én úgy gondolom, hogy az EFTÁval megkötendő laza megállapodás, az egy első út, amelyben Magyarország látja azt, hogy hogyan kell a vámjait leépíteni, hogyan növelheti az alkúerejét, hogyan tud szorosabb kooperációs kapcsolatokat kiépíteni, esetleg olyan kardinális fontos kérdésekben, mint egy infrastrukturális összeépülés segítséget kaphat, tehát mindenképpen pozitív.

- Csak frissiben hallhattunk az újonnan kinevezett magyar nagyköveterről. Közülük egyet, a Párizsba kijelölt SZÁVAY Jánost Martin Kovács Miklós kérte Krónikánk mikrofonjához:

- Egy olyan országba készül, amelynek ugyan jók a kapcsolatai Magyarországgal, ugyanakkor, ha szabad azt mondani, nem túl gyümölcsözőek. Mire számít, hogyan sikerül kilendíteni a holtpontról ezeket a kapcsolatokat?

Szávay: - Én úgy látom, hogy az utóbbi egy-másfél évben mintha történt volna itt valami elmozdulás. Ezzel kapcsolatban talán elmondhatnám, hogy tagja voltam a Magyar Demokrata Fórum külügyi bizottságának, sőt éppen a francia kapcsolatok tartásával bíztak meg, részt vettem azon a megbeszélésen, amelyet ANTALL József, akkor még pártelnöki minőségében, itt Budapesten folytatott Mitterrand elnökkel és meglepett az, hogy mennyire jól, nem is azt mondanám, hogy ismerte, de megérezte a mi sajátos helyzetünket és problémánkat. Foglalkoztam ezzel a kérdéssel mondjuk elméletileg is, tehát a magyar-francia kapcsolatoknak a történetével és arra a meggyőződésre jutottam, hogy ha Trianont nem is, de a Trianon feltételeit elkerülhettük volna, ha a magyar diplomácia jobban és aktívabban dolgozik, nemcsak azokban a bizonyos években, hanem már mondjuk a század elejétől kezdve. Na most itten, ahogy mondani szokták, geopolitikai szempontból is rendkívül fontos számunkra a francia kapcsolatoknak a javítása, ui. a hagyományos nagy erők, amelyek Magyarország működésére hatnak, tehát akár az orosz-sz ovjet szférára gondolok, akár most a német szférára, ezekkel szemben nyilvánvalóan meg kell keresni azokat a pontokat, azokat az ellenpontokat, amelyek kiegyensúlyozzák némileg hazánknak a külpolitikai helyzetét és ilyen szempontból Franciaország rendkívül fontos.

- Kérem szépen, Ön az eddigi szavaival végeredményben választ adott

egy olyan kérdésre, amit ugyanakkor, azt hiszem, hogy fel kell tennem és szerintem Ön is meg lenne lepődve, hogyha én ezt nem kérdezném meg. Irodalomprofesszorként, kitűnő irodalomprofesszorként nagykövet lesz. Nem érzi ezt egy nagyon gyökeres fordulatnak az életében?

- Természetesen annak érzem és feltehetőleg ez nem egy végleges fordulat. Azt hiszem, hogy jelen pillanatban olyan Magyarország helyzete, hogy bizonyos feladatokat vállalni kell, ezért úgy gondoltam, hogy ezt a feladatot vállalni tudom. Hát jól ismerem a terepet, sokáig voltam, közel négy évig voltam vendégprofesszor Franciaországban, de más alkalmakkor is sokat tartózkodtam ott, hát ez lenne a dolognak az egyik oldala. A másik az, hogy egyáltalán nem szokatlan - talán a magyar gyakorlatban szokatlan - , hogy nem hivatásos diplomaták látnak el nagyköveti posztokat, úgyhogy gondolom, remélem, inkább azt mondanám, hogy ennek a kitűzött feladatnak így eleget fogok tudni tenni.

További külföldi jelentéseink:

Berlinben kedvezően fogadták a szovjet elnök tegnapi javaslatát, amely szerint az egységes Németország társult tagja lehetne a NATO-nak és a VSz-nek. De Maiziere kormányfő ugyanakkor úgy véli, hogy a minden érintett fél számára elfogadható megoldás érdekében további megbeszélésekre van szükség.

- Több politikai mozgalom vezetőivel is tárgyalt a kormányalakítással összefüggésben Havel CS elnök, jelenti Forró Evelyn Prágából:

- --- Havel Čalfa miniszterelnök társaságában a Ker.Dem.Unió csehországi tagjaival tárgyalt és ott volt a Néppárt képviselője is. Eközben ülésezett a Néppárt elnöksége és szóba került egy olyan javaslat, hogy akompromittálódott elnök, Bartončík mondjon le. Ő viszont tagad és azt mondja, Havel hazudik. Nyilvánosságra hozták a töredékszavazatok megszámlálása után a képviselői helyek megoszlását. -- A magyar kisebbséget képviselő koalíció összesen 12 mandátummal rendelkezik a két kamarás törvényhozásban.

A CS állampolgárok a tervek szerint a jövő hónaptól útlevél és vízum nélkül, csupán személyi igazolvánnyal utazhatnak az NSZK-ba. ---A nyugatnémetek számára ezzel egyidőben eltörlik a csehszlovákiai kötelező valutabeváltást.

Belgrádban öt szerb ellenzéki párt több tízezer tagja nagygyűlésen követelte, hogy mielőbb tartsanak szabad, demokratikus választásokat Szerbiában. A szerb képviselőház elnöke nem fogadta a z ellenzéki pártok képviselőit, ezért a felvonulók kommunistaellenes tüntetésbe kezdtek.---A tömeg órákon át megbénította a forgalmat Belgrád belvárosában.

Algériában az első többpárti választásokon az iszlám Üdv-front nevű fundamentalista párt szerezte meg a győzelmet. A korábbi egyetlen párt, a Nemzeti Felszabadítási Front a második helyre szorult. - A hírhez a szerkesztő fűz kommentárt:

- Algériában egy korszak véget ért, megszűnt az eddigi egypárt-rendszer.---Valami hasonló történik, mint ami történt Iránban. --- Ismét és egyre több helyen befelé, saját eszmei értékei felé fordul az arab világ.

-

Ismét hazai jelentések következnek:

A parlament illetékes bizottságai újabb közigazgatási államtitkárok kinevezését hagyták jóvá. A költségvetési, adó- és pénzügyi bizottság KIRÁLY Pétert, a pénzügyminisztérium államtitkárát hallgatta meg, aki legfontosabb teendőjének a minisztérium új szervezeti rendjének kialakítását tartotta. - MÁNDI Endre, a földművelésügyi tárca államtitkára a gazdasági bizottság meghallgatásán azt mondta, hogy szerinte a földkérdés rendezésének kiinduló pontja az 1947-es állapot lenne.

- A parlament tv-ós, rádiós és sajtó-albizottsági ülésén Lengyel Anna vett részt. --- (Ism. l. 894.o.) A nemzeti intézményekről, a Magyar Rádióról, a TV-ről és a Távíráti Irodáról külön rendelkeznek. Mindhárom intézménynek pártsemlegesnek kell lennie. -- (Ism.)

- Csere-bere, adok-veszek a magyar ujságfronton. Erről tárgyalt ma a sajtó-privatizációs bizottság is. A tudósító Gulyás Erika:

- Pénzügyi furfangokban járatlan halandó számára szinte követhetetlen volt az a felsorolás, amiben a Hírlapkiadó Vállalat vezérigazgatója és a Szocialista Párt gazdasági ügyekért felelős jelenlegi és már leköszönt vezetői számot adtak a vizsgáló bizottság előtt a különböző

napi és heti lapok sorsáról. Van olyan lap - NAGY Imre állítása szerint ilyen pl. a VASÁRNAPI HÍREK -, ami százszázalékosan a Szocialista Párt tulajdonában van. Mások, így az ESTI HÍRLAP és a FIGYELŐ 45 %-át tartotta meg magának a párt. A tulajdonjog többi részét a Hírlapkiadóra ruházta, az ESTI HÍRLAP esetében 40 millió forint fejében, amit a vállalat a SZABAD FÖLD eladásából nyert pénzből tudott kifizetni. Mindez pedig - ami azért mégis csak furcsa - az után hangzott el, hogy a Hírlapkiadó Vállalat vezérigazgatója, WAGNER Ferenc határozottan kijelentette, a tulajdonjogok átruházásánál eddig semmilyen tőkemozgás nem volt. Ezek után természetesen vetődik fel a kérdés, igaz-e az MSZP-nek az, a bizottság előtt is megismételt, sokat hallott állítása, hogy az Axel Springer Budapest Kft kezébe került lapokért semmit nem kapott a párt. A kérdésre ma a Késő Esti Krónika megkezdése előtt csak röviddel befejezett ülésen a vizsgáló bizottság nem kapott választ. Az viszont kiderült, hogy már készen áll a szerződés a Maxwell kiadóval, aminek értelmében a Szocialista Párt 50 millió fejében átadja az ESTI HÍRLAP 45 %-os tulajdonjogát a sajtómágnásnak. A szerződés aláírásával azonban várnak addig, amíg a Hírlapkiadó Vállalat, a másik tulajdonos hivatalosan is állami tulajdonba kerül, azután, hogy a párt ezt a közelmúltban felajánlotta. Ahogyan felajánlotta azt is, hogy a még tulajdonában lévő megyei lapokat azok eladásáig a parlament felügyelje.

Sporthírek. ----

Az elhangzott hírek röviden. ---

KIRÁLY Zoltán képviselő megerősítette, hogy nem fog indulni az elnökválasztáson. A szegedi törvényhozó akkor beszélt erről, amikor aláírásokat gyűjtött annak érdekében, hogy a köztársasági elnököt népszavazással válasszák meg.

Magyar küldöttség utazott Moszkvába, hogy aláírja a szovjet kőolajszállításokról szóló második félévi megállapodást.

Elköszön a műsorvezető-szerkesztő, Ónody György.